

MÄNTÄN
MUSIKKIJUHLAT

1.-5.8.2023

170 YEARS OF PRECISION AND PASSION

Unioninkatu 13 . 00130 Helsinki
Phone +358 50 46 555 03
info@steinwaypiano.fi

STEINWAY PIANO GALLERY
HELSINKI

1.8. TIFFANY POON

2.8. NUORTEN PIANOAKATEMIA
10 VUOTTA

2.8. BORIS GILTBURG

3.8. JUHANI LAGERSPETZ

3.8. JEAN-EFFLAM BAVOUZET

SISÄLTÖ

2023

Taiteellisen johtajan tervehdys.....4

TIISTAI 1.8.

Varaslähtö!.....5

Tiffany Poon6

KESKIVIIKKO 2.8.

Nuorten Pianoakatemia 10 vuotta.....12

Boris Giltburg.....18

TORSTAI 3.8.

Juhani Lagerspetz24

Jean-Efflam Bavouzet28

PERJANTAI 4.8.

Jeneba Kanneh-Mason.....34

Paul Lewis.....38

LAUANTAI 5.8.

Piotr Pawlak44

Gabriela Montero46

Urkuvartit ja Taidemessu.....52

Taiteilijat 1999–202362

Mäntän Musiikkijuhlat.....65

Yhteistyökumppanit ja yhteystiedot.....66

Serlachius-bussin aikataulu67

Kiitokset68

4.8. JENEBA KANNEH-MASON

4.8. PAUL LEWIS

5.8. PIOTR PAWLAK

5.8. GABRIELA MONTERO

Taiteellisen johtajan tervehdys

HYVÄ PIANOMUSIIKIN YSTÄVÄ,

Tänä kesänä Mäntässä esiintyy kiehtova maailmanluokan pianistikaarti. Festivaali on täynnä värikkäitä, valovoimaisia ja ennen kaikkea keskenään aivan erilaisia taiteilijapersoonallisuuksia.

Monet esiintyjistä soittavat konsertissaan juuri sitä ohjelmistoa, joka on nostanut heidät kansainväliseen maineeseen: Serlachius-museo Göstan salissa voi kuulla **Boris Gilburgin** hehkuvia *Rahmaninov*-tulkintoja, **Jean-Efflam Bavouzet'n** kekseliästä *Haydn*-soittoa, **Paul Lewisin** syväluotaavaa *Schubertia*, **Juhani Lagerspetzin** lyyris-monumentaalista *Beethovenia* ja **Gabriela Monteron** hämmästyttäviä improvisaatioita.

Nuoren polven kiinnostavimpia ja ajankohtaisimpia muusikoita on huikea **Tiffany Poon**, joka pianistinuransa ohella on klassisen musiikin suurimpia sosiaalisen median tähtiä ja lisäksi voittoa tavoittelemattoman *Together with Classical* -hyväntekeväisyysorganisaation perustaja.

Myös viime syksyn kansainvälisen Maj Lind -pianokilpailun voittaja **Piotr Pawlak** ja brittiläinen huippulupaus, maailmankuulun **Kanneh-Masonin** musiikkiperheen tuorein tähti, **Jeneba Kanneh-Mason**, soittavat omat konsertit. Tänä vuonna juhlitaan lisäksi Nuorten pianoakatemian kymmentä toimintavuotta.

Mielestämme soolopianokonsertti tarjoaa syvempää, monisyisempää ja henkilökohtaisempaa musiikil-

listaa kommunikaatiota kuin mikään muu taidemuoto. Siksi haluamme vaalia ja uudistaa pianoesitaalikulttuurin hienoimpia puolia muuttuvassa maailmassa. Tämän kesän Mäntän Musiikkijuhlien ohjelmakokonaisuudessa on mielestäni vielä aikaisempaakin paremmat ainekset onnistumiselle.

Pääkonserttipaikkamme on tuttuun tapaan Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-sali. Pohjoismaisen pianoakatemian kurssilaisia kuullaan Mäntän Klubilla ja urkutaiteilija **Eerik Ohtamaa** soittaa urkuvartit Mäntän ja Vilppulan kirkoissa.

Myös *Yhteistä hyvää kaikille* -sarjan osallistavat tapahtumat alueen senioritaloissa, päiväkodeissa ja tuetun asumisen yksiköissä ovat tärkeä osa musiikkijuhlien toimintaa.

Mänttä-Vilppula on loistava ympäristö festivaalille ja Serlachius-museo Göstan viehättävä miljöö on ihanteellinen paikka pianomusiikin hienoimpien hetkien kokemiselle.

Tervetuloa!

Niklas Pokki
taiteellinen johtaja
Mäntän Musiikkijuhlat

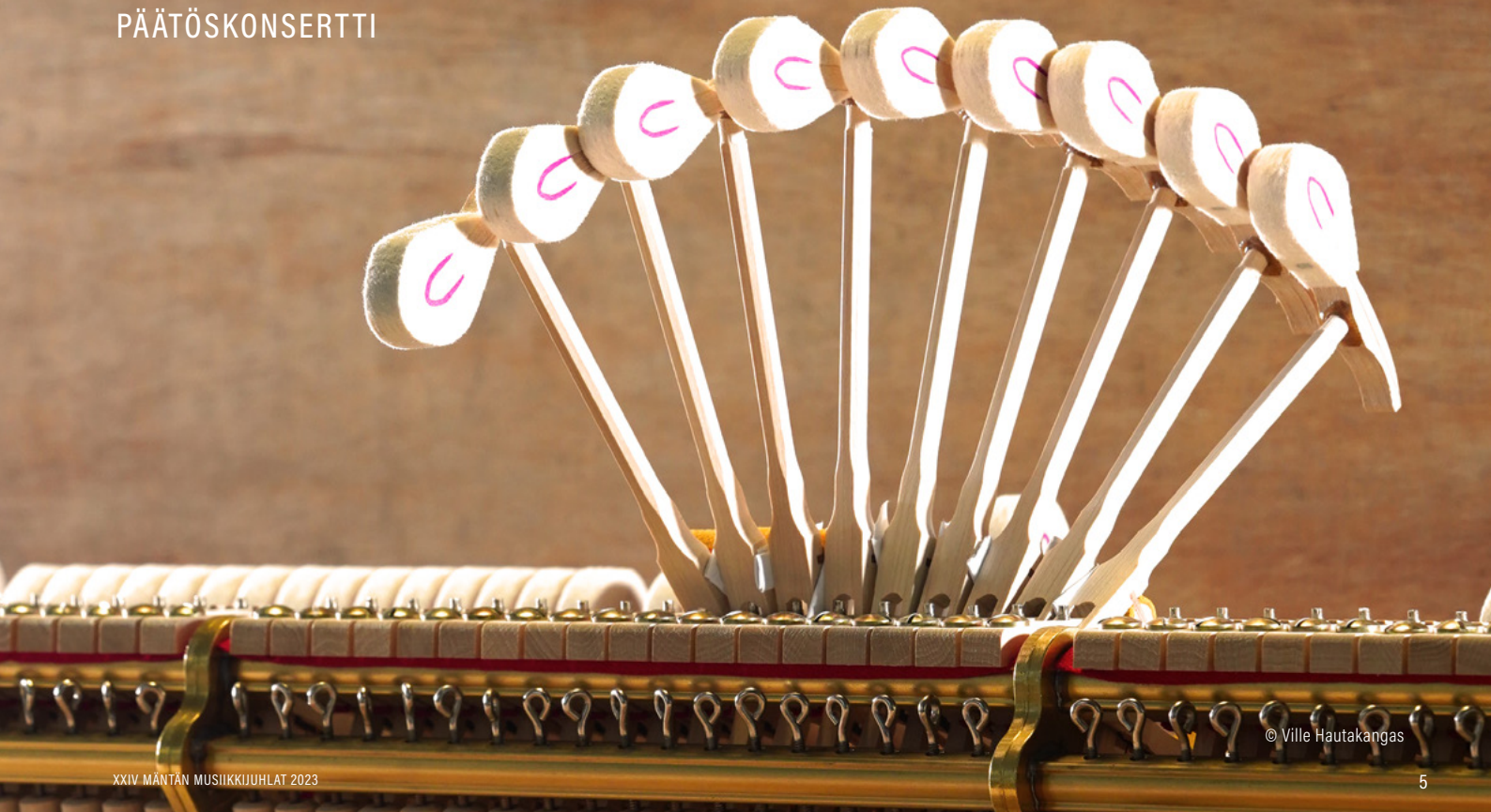
© Ville Lehvonen

Ti 1.8. klo 15.30 • Mäntän Klubi • vapaa pääsy

VARASLÄHTÖ

POHJOISMAISEN PIANOAKATEMIAN
PÄÄTÖSKONSERTTI

© Ville Hautakangas

Ti 1.8. klo 18.30 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 40 / 30 €

TIFFANY POON

Tiffany Poon © Sid Baker

” Toiveenani on luoda
tulevaisuus, jossa kuka
tahansa voisi tuntea itsensä
tervetulleeksi klassisen
musiikin maailmaan. ”

KONSERTTIOHJELMA

CLARA SCHUMANN (1819–1896)

Masurkka op. 6 nro 5

kokoelmasta *Soirées Musicales*

ROBERT SCHUMANN (1810–1856)

Davidsbündlertänze

(Daavidinliittolaisten tansseja) op. 6

Lebhaft

Innig

Mit Humor

Ungehduldig

Einfach

Sehr rasch

Nicht schnell

Frisch

Lebhaft

Lebhaft: Vivace

Balladenmäßig Sehr rasch

Einfach

Mit Humor

Wild und lustig

Zart und singend

Frisch: Con freschezza

Mit gutem Humor – Etwas langsamer

Wie aus der Ferne

Nicht schnell

FELIX MENDELSSOHN (1809–1847)

Lied ohne Worte (Sanaton laulu) op. 19 nro 1

WILLIAM STERNDAL BENNETT (1816–1875)

Diversion (Ajanviete) op. 17 nro 2

(sov. Clara Schumann)

Musical Sketch (Musiikillinen luonnos) op. 10 nro 1

FRÉDÉRIC CHOPIN (1810–1849)

Nokturno op. 15 nro 3

ADOLF VON HENSELT (1814–1889)

Nokturno op. 6 nro 1

Nokturno op. 6 nro 2

ROBERT SCHUMANN

Faschingsschwank aus Wien (Laskiaisujeita

Wienistä) op. 26

Allegro: Sehr Lebhaft

Romanze: Ziemlich Langsam

Scherzino

Intermezzo: Mit Größter Energie

Finale: Höchst Lebhaft

Romantiikan pianomusiikki 1830-luvulla – yhteyksiä ja ystävyyksiä

Tämän konsertin teokset linkittyvät tiiviisti toisiinsa sävellysajankohtansa ja säveltäjien läheisten suhteiden myötä. Lisäksi jokainen säveltäjä oli myös etevä pianisti, jolle laulava legato oli soitossa erityisen tärkeä arvo. Illan ohjelmisto onkin kiehtova kurkistus siihen, mitä kaikkea 1830-luvun pianomaailmassa tapahtui. Pianosonaattien jättiläisen Beethovenin kuoleman jälkeen musiikkimaailma veti henkeä ja haki uutta suuntaa, johon tienviittana toimi myös niin ikään juuri menehtynyt Franz Schubert, jonka pianoteokset henkivät uutta romanttista ilmaisuja ja olivat suuri innoituksen lähde seuraavalle pianosäveltäjien sukupolvelle. Schubertin tapaan laulavan soittotavan ihanne eli vahvana romantiikan pianosäveltäjien keskuudessa.

Konserttiohjelman keskiössä on Robert Schumann, jolta kuullaan kaksi suurta teoskokonaisuutta. Schumann omisti käytännössä koko 1830-luvun pianomusiikille. Tuolloin hän opiskeli Friedrich Wieckin oppilaana tähdäten virtuosopianistiksi, ja sävelsi samaan aikaan utterasti pianomusiikkia. Tiivis harjoittelu johti käsivammaan ja unelman särkymiseen, mutta Wieckin luokalla hän tutustui opettajansa tyttäreeseen Claraan, joka kiersi konserttilavoja kaikkien ihailmana pianistitähdenä. Rakkaus Claraan syttyi, mitä isä Friedrich pyrki kaikin voimin sammuttelemaan. 1830-luku oli Schumannille taistelua rakkauden puolesta ja samalla

väliaika

erittäin tuottelias vuosikymmen pianomusiikin säveltämisen saralla. Vasta avioiduttuaan vuonna 1840 Claran kanssa hän vaihtoi teoslajia ja sävelsi seuraavan vuoden lähes pelkästään laulumusiikkia.

Schumannin lähipiiriin kuului Felix Mendelssohn – ystävykset asuivat kumpikin Leipzigissa ja vaikuttivat kaupungin musiikkielämään merkittävästi. Mendelssohn oli tärkeä hahmo Gewandhaus-orkesterin johtajana ja myöhemmin myös Leipzigin konservatorion perustajana. Schumann perusti *Neue Zeitschrift für Musik* -lehden, jonka oivaltavissa ja runollisissa kirjoituksissa hän ruoti musiikkielämän monia ilmiöitä. Leipzigiin Mendelssohn kutsui vierailulle arvostamansa William Sterndale Bennetin, joka ystäväystyi myös Schumannin kanssa. Frédéric Chopin edusti samoja musiikillisia arvoja kuin Schumann, joka ylisti lehtensä kirjoituksissa Chopinin neroutta – tämä tosin ei arvostanut Schumannin musiikkia yhtä varauksetta. Adolf von Henselt oli saksalainen pianistisäveltäjä, joka teki suuren vaikutuksen Schumanniin. Schumann kuvaili lehdessään Henseltiä ”pianosankariksi” ja ”jumalaksi pianon äärellä”. Henseltin konsertoidessa Leipzigin Gewandhausissa 1837 nuo kaksi ystäväystyivät ja omistivat sen jälkeen sävellyksiä toisilleen.

Schumannit ja opus 6

Clara Wieck Schumann (1819–1896) ja Robert Schumann (1810–1856) kävivät kiihkeää kirjeenvaihtoa 1830-luvulla, jolloin he vasta unelmoivat avioliitosta. Nuoret rakastavaiset eivät tyytyneet pelkkään sananvaihtoon, vaan myös teemoja ja sävellyksiä vaihdettiin. Niiden vastaanotto ei ollut aina aivan mutkaton: molemminpuolista ihailua oli runsaasti mutta samoin ankaraa kritiikkiä. Robert piti joitakin Claran ensimmäisiä sävellyksiä lapsellisina ja vähäpätöisinä, mutta joutui myöhemmin toteamaan morsiamensa teosten musiikillisen arvon. Clara taas piti useita Robertin sävellyksiä, joita hän uutterasti tutki ja harjoitteli, turhan monimutkaisina ja vaikeaselkoisina.

Yhtenä aikansa kuuluisimmista pianovirtuoseista Clara kirjoitti sävellyksiä ensisijaisesti omia konserttejaan varten. Pienet karakterikappaleet olivat tuohon aikaan suosittuja. Clara lähetti Robertille säveltämänsä sarjan *Soirées Musicales* op. 6, joka koostui kuudesta karakterikappaleesta. Sarja herätti suurta mielenkiintoa aikalaisis-

sa, mm. Frédéric Chopin arvosti sitä, ja musiikkilehti *Cécilia* piti sitä malliesimerkkinä uudesta romanttisesta koulukunnasta, jota Schumann ja Mendelssohn edustivat. Robert kirjoitti *Soirées musicalesista* lehteensä *Neue Zeitschrift für Musik* hellän arvostelun, joka osoittaa hänen aidosti arvostaneen teoksen taiteellista substanssia. *Soirées*-sarjan viides numero on pieni G-duuri-masurkka, joka on taidokkaasti rakennettu viehkeä tanssi kaihoisine sävyineen.

Tuon masurkan pääaiheeseen Robert innostui säveltämään kokonaisen pianosarjan, massiivisen 18-osaisen *Davidsbündlertänze* (Daavidinliittolaisten tansseja). Sävellystyö alkoi lähes saman tien Robertin kihlattu Claran 1837. Claralle hän kirjoitti tanssien sisältävän ”monia hääajatuksia” ja myöhemmin hän vielä tarkensi koko tarinan olevan ”polttari-ilta”. Tanssi-nimestään huolimatta sarjan osat ovat pikemminkin karakterikappaleita, tunnelmapaloja, jotka kuvastavat Schumannin persoonan eri puolia. Kunkin osan on kirjoittanut joko kiihkeä Florestan tai unelmoiva Eusebius – nuo Daavidin liiton johtavat hahmot, jotka taistelivat sekä Schumannin musiikissa että hänen teksteissään musiikin keskinkertaisuutta vastaan.

Robert Schumannilta oli hellä, romanttinen ele käyttää suuren pianoteoksen pohjana rakastettunsa mottoa, ja antaa sarjalle jopa sama opusnumero. Lisäksi Schumann ehkä halusi näyttää rehellisen, omimman puolen itsestään Claralle. *Davidsbündlerissä* Florestanin ja Eusebiuksen sanottava on mitä aidointa Schumannia, sukellus syvälle hänen persoonaansa, etenkin verrattuna hänen teoksiinsa, joissa hahmot piileskelevät naamioiden takana.

Daavidinliittolaisten tanssit koostuvat kahdesta eri vihosta, jotka soitetaan perätysten. Nuottikuvassa vilahtelee runollisia tekstiviitteitä ja mielikuvia herättäviä esitysohjeita, kuten kolmannen tanssin ”jokseenkin kömpelösti”. Ensimmäinen vihko päättyy hurjana säntäilevän Florestanin yhdeksänteen tanssiin, joka ”huuli kipeästi värähtäen” tekee lopettavan kadenssin C-duuriin. Toinen vihko taas saavuttaa selvän loppuhuipennuksen jo toiseksi viimeisessä osassa. Eräänlaisena jälkikirjoituksena sarjan viimeinen osa päättää illan nostalgiseen, hitaaseen valssiin ja keskiön tunteja kuvaaviin basson C-sävelen kelloihin kuvauksella ”Täysin tarpeettomasti Eusebius virkkoi vielä seuraavaa; mutta niin tehdessään hänen silmistään säteili suurta onnellisuutta”.

Mendelssohn, Bennett, Chopin ja Henselt: Laulava piano

Felix Mendelssohn (1809–1847) sävelsi elämänsä eri vaiheissa paljon *Sanattomia lauluja* pianolle sisarensa Fannyn ohella, joka oli niin ikään taitava pianisti. Heidän läheinen suhteensa saattaa olla alkusysäys tälle lyyriselle teoslaajille, sillä Fanny kirjoittaa 1828 saaneensa syntymäpäivälahjaksi veljeltään kauniin laulun ilman sanoja. Sanattomat laulut istuivat vaikeustasoltaan ajan henkeen sopivasti amatöörpianistien kotimusiisointiin, vaikkakin ne myöhemmin vakiintuivat konserttilaivojen standardiohjelmistoon. Ensimmäiset Mendelssohnin sanattomat laulut julkaistiin vuonna 1832, ja tänä iltana kuultava op. 19 nro 1 on tuon kokoelman ensimmäinen. Siinä kuullaan E-duurissa rauhallisesti kehräävä säestyskuvio, jonka päällä lämmin laulumelodia kutoo kauniita lankojaan.

William Sterndale Bennett (1816–1875) oli brittiläinen säveltäjä ja pianisti, joka toimi myös Lontoon Royal Academy of Musicissa opettajana ja Cambridgen yliopistossa musiikin professorina. Mendelssohnin tapaan Bennett oli myös innokas Bachin musiikin puolustaja, joka toi Matteus-passion ensimmäisen esityksen Englantiin. Clara Schumann teki sovituksen pianolle Bennettin teoksesta *Diversion* op. 17 nro 2 *Andante cantabile*. Kappale muistuttaa suurelta osin Mendelssohnin ensimmäistä sanatonta laulua, mm. yhteneväisen sävellajinsa (E-duuri) ja samantyyppisen säestyskuvioinnin ja melodiankuljetuksen ansiosta. *Musical Sketch* op. 10 nro 1 (*"The Lake"*) jatkaa samassa E-duurissa auvoisaa tunnelmointia. Schumann kuvaili *Musical Sketches* -sarjan kolmea kappaletta Bennettin "ihastuttavimmiksi kuviksi".

Frédéric Chopin (1810–1849) Nokturnot edustavat ehkä kaikkein tunnetuinta laulavan legaton teoslaajia pianomusiikissa. Chopinin pianistimusiikillinen ajattelu kiteytyy hänen hienostuneessa tavassaan kuljettaa näiden yöllisten laulujen melodialinjaa taidokkaasti murrettujen harmonioiden päällä. Teoslaji ei kuitenkaan ollut alun perin Chopinin keksintöä, vaan pohjautuu irlantilaisen John Fieldin vaikutteisiin. Chopinin nokturnot op. 15 syntyivät 1830–1833 ja ne julkaistiin vuonna 1834. Niiden kolmas numero on hidas ja surumielinen g-mollissa kuultava *Lento*, jonka loppupuolella on koraalimainen jakso *religioso*.

Jean-Baptiste Greuze, *Nuori tyttö*, 1700-luku, pastelli paperille, kiinnitetty kankaalle, Gösta Serlachiuksen taidesäätö.

Kuva: Studio Kouvonen Oy / Jussi Kouvonen (2016).

Adolf von Henselt (1814–1889) oli ennen kaikkea konserttipianisti, jonka samettisujen ihmeellistä legatoa jopa Franz Liszt ihaili. Jostain syystä Henselt lakkasi lähes kokonaan säveltämästä jo noin kolmenkymmenen vuoden ikäisenä, minkä jälkeen hän toimi pianistina ja pianopedagogina Venäjällä. Siellä hänen merkityksensä on ollut korvaamaton tuleville pianistien ja säveltäjien sukupolville, ja mm. Sergei Rahmaninov piti häntä yhtenä suurimmista esikuvistaan. Henselt omaksui John Fieldin vaikutteet muusikkouteensa, minkä voi kuulla hänen nokturnoissaan op. 6. Ensimmäinen kuvaa nimensä mukaisesti onnen tuskaa ja toinen suihkulähteen iloista virtaa hieman Mendelssohnia muistuttavaan tyyliin.

Robert Schumann: Faschingsschwank aus Wien

Schumann matkusti Wieniin tarkoituksenaan löytää lehdelleen julkaisija suuremmasta kulttuurikaupungista. Hanke epäonnistui Itävallan tiukkojen sensuurisäädösten takia, mutta muutoin Schumann ihastui kaikkeen siihen, mitä kaupunki kulttuurillisesti tarjosi. Matkansa loppusuoralla, maaliskuussa 1839 Schumann alkoi säveltää pianosarjaa *Faschingsschwank aus Wien* (laskiaisjuhla Wienistä/karnevaalikohtauksia Wienistä). Sana *schwanken* merkitsee hoippumista tai horjumista, mikä jo antaa vihjeen juhlan luonteesta. Wienistä Schumannin matkaan tarttui myös suurten esikuvien kaikuja – teoksessa on vaikutteita sekä Beethovenin sonaatista op. 26 sekä Franz Schubertin tanssisarjasta *Valses Nobles* op. 77.

Tässä teoksessa on Schumannin monista muistakin pianosarjoista tuttua tematiikkaa: naamioiden takana piileskely, muiden henkilöiden imitointi, tanssiaisat täynnä kimaltavia asuja, leikinlaskua ja pilaa. Näitä aiheita Schumann on käsitellyt aiemmin mm. teoksissa *Papillons* op. 2 ja *Carnaval* op. 9. *Carnaval* jopa esittelee Schumannin itsensä ystävineen ja kollegoineen musiikiksi muuntautuneena, ja musiikkiin on kätkeyty useita arvoituksia ja sanaleikkejä henkilöiden ja paikannimien kirjaimiin liittyen. *Faschingsschwankissa* Schumann ei anna otsikoita tai muita vihjeitä, vaan antaa kuulijan mielikuvituksen laukata vapaasti.

Sarjan ensimmäinen osa *Allegro: Sehr lebhaft* on pisin ja virtuoosisin, ja siinä on mitä erilaisimpia aineksia. Kekseliäät rytmit kuljettavat musiikkia kohti yhä uusia

kujeita, aina kuitenkin palaten alun motiiveihin. Osassa Schumann käyttää – ehkä protestina kohtaamalleen sensuurille – myös pientä pätkää *Marseljeesista*, joka tuoloin oli todennäköisesti kielletty Wienissä.

Lyhyt toinen osa *Romanze* on hidas ja surumielinen tunnelmointi g-mollissa, ja kolmas *Scherzino* tuo musiikin takaisin B-duuriin ja iloisenkirjavaan leikilliseen maailmaan. Neljäs osa, virtuoosinen *Intermezzo* on soitettava ”suurimmalla energialla”. Näyttävänä lopetuksena karnevaalille *Finaali* on jälleen eloisa ja tulinen, täynnä julistavia oktaaveja ja Beethovenin hengessä rakennettuja melodiakulkuja kädeltä toiselle.

Sonja Fräki

TIFFANY POON – KOLME POINTTIA

• **Aloitit urasi pianistina hyvin nuorena. Kuinka löysit rakkautesi pianoon?**

Sain pienenä äidiltäni keltaisen lelupianon, jossa oli neljä eriväristä kosketinta. Soitin sitä isäni CD-levyjen soidessa ja yritin saada äänet sopimaan musiikkiin, olipa se sitten poppia, rokkia, klassista tai oopperaa. Jo silloin pidin siitä, kuinka äänen voi kuulla syntyvän fyysisestä kosketuksesta.

• • **Käytät paljon aikaasi klassisen musiikin yleisöpohjan laajentamiseksi.**

Projektini Together with Classical juontaa opintoihini Columbian yliopistossa ja vuoteen 2017, jolloin luennolla käsiteltiin Frankfurtin koulukunnan esteettistä teoriaa. Jäin pohtimaan teollistumisen vaikutusta taiteeseen ja sitä, miten inhimillinen tietoisuus vaikuttaa suhteeseemme taideteoksiin. 2000-luvulla klassinen musiikki on monelle

etäisempää kuin musiikin syntyaikoina. Ajattelin, että inhimillisten puolten näyttäminen taiteilijan elämästä saattaisi inspiroida kuullijoita kokonaisvaltaisempaan ja moderniin kokemukseen. Pandemian aikana yli 1700 henkilöä online-yleisöstäni lähetti minulle erästä YouTube-videoprojektia varten tarinoita omista kokemuksistaan klassisen musiikin parissa. Havahduin siihen, kuinka monille musiikki kuuluu, ei vain eliitille ja yleisölle konserttisaleissa. Perustin voittoa tavoittelemattoman järjestön Together with Classical antaakseni äänen sellaisille, joita ei tavallisesti kuulla puhumassa klassisesta musiikista. Toimintaan kuuluu mm. muusikoiden haastatteluja amatööreistä ammattilaisiin, opiskeluapurahojen myöntämistä ja koulutuksellisia Classical Bean -animaatiovideoita. Toiveenani on luoda tulevaisuus, jossa kuka tahansa lähtökohdasta riippumatta voisi tuntea itsensä tervetulleeksi klassisen musiikin maailmaan.

• • • **Konserttiohjelmasi Mäntässä on kunnianosoitus Robert Schumannin estetiikalle.**

Olen yliopistoajoistani lähtien ihaillut saksalaisen romantiikan idealistista ja mielikuvituskellista ajattelutapaa. Haluan resitaalillani tuoda esiin Robert Schumannin perustaman Daavidin liiton (die Davidsbündler), johon kuuluivat hänen lisäksi myös mm. Felix Mendelssohn ja Clara Schumann. He kirjoittivat pseudonyymien turvin arvioita ja esseitä aikansa säveltäjien ja muusikoiden työstä Neue Zeitschrift für

Musik -lehteen ja kävivät mielestäni symbolista taistelua sensaatiohakuista musiikkia sekä epä-älyllistä ja taiteen henkisyttä väheksyvää asennetta, ”filistiläisyyttä”, vastaan. Valitsin konserttiohjelmaani myös

Adolf Henseltin ja William Sterndale Bennettin sävellyksiä, joihin tutustuin luettuani mainitussa lehdessä julkaistuja Robert Schumannin artikkeleita.

TIFFANY POON

Hongkongilaissyntyinen Tiffany Poon (s. 1996) on omaperäinen pianotaiteilija ja klassisen musiikin puolestapuhuja sosiaalisessa mediassa. Ihmelapsena tunnettu Poon on konserttoinut lähes kaikilla mantereilla siitä alkaen, kun hänet hyväksyttiin

8-vuotiaana Juilliard School of Musicin pre-college -ohjelmaan. Siellä hän opiskeli Emanuel Axin ja Joseph Kalichsteinin oppilaana erinomaisista akateemisista ja taiteellisista ansioista myönnetyn John Jay -stipendin turvin.

Poon nousi julkisuuteen teini-ikäisenä kilpailuvoittojensa myötä. Hän on voittanut Kissinger Sommer Festivalin KlavierOlymp -palkinnon 2019, National YoungArts Winner -palkinnon Yhdysvalloissa (2014) ja Moskovan kansainvälisen Frédéric Chopin -kilpailun nuorille pianisteille (2012). Hänet on palkittu myös vuoden 2019 Young Artist -palkinnolla Rheingau -festivaalilla ja kansainvälisessä Walter W. Naumburgin säätiön pianokilpailussa.

Viime vuosina Poon on esiintynyt mm. Klavierfestival Ruhr -pianofestivaalilla, Rheingau musiikkifestivaalilla, Zürichin Tonhalle-Orchesterin konserttisarjassa, MÜNSTERIN NeueNamen -sarjassa ja Gilmoren pianofestivaalin Rising Star -sarjassa. Kesällä 2022 SONY Classical julkaisi Poonin levytyksiä Antonín Dvořákin soolo- ja kamariteoksista.

Sosiaalisessa mediassa Tiffany Poon pitää harjoittelu-vlogia ja esiintyy striimattuna. Hän on osallistunut myös somen musiikkihaasteisiin (mm. Jan Voglerin Music Never Sleeps live stream vuonna 2020 ja New Yorkin filharmonikkojen Practice 30 -kampanja) ja hänellä on 300 000 seuraajan nettiyhteisö. Tärkeimmäksi tavoitteekseen sosiaalisessa mediassa Poon nimeää kaikenikäisten ihmisten johdattamisen klassisen musiikin maailmaan. Vuonna 2020 hän aloitti voittoa tavoittelemattoman Together in Classical -hankkeen, joka tukee musiikkikoulutusta ja yhdistää eri taustoista tulevia musikoita taidemuusiikin äärelle.

Ke 2.8. klo 15.00 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 35 / 28 €

NUORTEN PIANOAKATEMIA 10 VUOTTA

MIKAEL LOPONEN & LIISA SMOLANDER

Kaika Niskakangas © Ville Hautakangas

KAIKA NISKAKANGAS

ARTTU OLLIKAINEN

Vilina Rainisto © Ville Hautakangas

VILINA RAINISTO

FRÉDÉRIC CHOPIN (1810–1849)

Scherzo b-molli op. 31

Vilina Rainisto

Balladi f-molli op. 52

Kaika Niskakangas

Balladi g-molli op. 23

Arttu Ollikainen

JOHANNES BRAHMS (1833–1897)

Intermezzo A-duuri op. 118 nro 2

Arttu Ollikainen

IGOR STRAVINSKY (1882–1971)

Le sacre du printemps (Kevätuhri)
säveltäjän sovitus pianolle nelikätisesti
Toinen osa: Le Sacrifice (Uhri)

Introduction (Johdanto)

Cercles mystérieux des adolescentes (Nuorten
neitojen mystiset piirit)

Glorification de l'Élué (Valitun ylistys)

Evocation des ancêtres (Esi-isien manaaminen)

Action rituelle des ancêtres (Esi-isien rituaali)

Danse sacrée (L'Élué) (Uhritantsi (valittu))

Liisa Smolander ja Mikael Loponen

MIKAEL LOPONEN

Mikael Loponen (s. 2003) on monipuolinen muusikko, joka on pianistin opintojensa lisäksi suuntautunut myös kapellimestarin tehtäviin. Loponen aloitti orkesterinjohdon opinnot vuonna 2018 Jorma Panulan johdolla. Nykyisin Loponen opiskelee orkesterinjohtoa Taideyliopiston Sibelius-Akate-

mian kapellimestariluokalla professorinaan Sakari Oramo. Mestarikursseilla hänen opettajinaan ovat toimineet muun muassa Johannes Schläefli, Dima Slobodeniouk sekä Antony Hermus.

Loponen on johtanut useita eri orkestereita sekä Suomessa että ulkomailla (mm. Sonderjyllands symfoniorkester, Lohjan kaupunginorkesteri, Jyväskylän Sinfonia). Pianon mestarikursseilla häntä ovat opettaneet mm. Marc-Andre Hamelin, Nikolai Luganski, Matti Raekallio ja Robert Levin. Mikael on saanut I palkinnon vuoden 2022 Leevi Madetoja -pianokilpailussa sekä III palkinnon Helsinki Lied -kilpailussa vuonna 2021. Hän oli myös yksi vuoden 2021 Tampereen pianokilpailun kuudesta finalistista.

Mikael Loponen oli mukana Nuorten pianoakatemiassa vuosina 2015–2022. Nykyisin hän opiskelee opettajinaan Antti Hotti ja Henri Sigfridsson.

KAIKA NISKAKANGAS

Kaika Niskakangas (s. 2005) opiskeli kevääseen 2021 saakka Oulun konservatoriossa Eeva Havulehdon oppilaana ja siirtyi sitten syksyllä 2021 musiikkiopisto Juvenaliaan Kari Tikkanen oppilaaksi. Niskakangasta ovat opettaneet mestarikursseilla mm. Henri Sigfridsson, Tuija Hakki-la, Antti Hotti, Paavali Jumppanen,

Antti Siirala, Niklas Pokki, Erik T. Tawaststjerna, Wolfram Schmitt-Leonardy ja Janne Mertanen.

Niskakangas palkittiin Leevi Madetoja -pianokilpailussa 2018 ja 2022 sekä Tapiola-pianokilpailun kansainvälisessä sarjassa 2021. Tärkeitä esiintymisiä ovat olleet Chopin-tapahtuma 2022, Tapiola-pianokilpailut 2019, Kokkolan Piano Ensemble 2016 sekä Mäntän Musiikkijuhlien, Oulun musiikkijuhlien ja Turun musiikkijuhlien konsertit.

Kaika Niskakangas on ollut Nuorten pianoakatemiassa opiskelija vuodesta 2021 alkaen.

ARTTU OLLIKAINEN

Arttu Ollikainen opiskelee Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa Hui-Ying Liu Tawaststjerner ja Teppo Koiviston johdolla. Vuosina 2020–2021 Ollikainen kävi täydentämässä opintojaan Wienin musiikin ja esittävän taiteen yliopistossa (Universität fur Musik und Darstellende Kunst) professori Jan Jiracek

von Arnimin luokalla. Ollikainen on esiintynyt monipuolisesti soolokonsertein, kamarimuusikkona ja orkesterien solistina Suomessa sekä Euroopassa. Vuonna 2022 hän oli toinen kahdesta kansainväliseen Maj Lind -pianokilpailuun valitusta suomalaisesta pianistista.

Ennen yliopisto-opintojaan vuosina 2013–2015 Ollikainen opiskeli Nuorten pianoakatemiassa, joka toimi merkittävän motivaationlahteena kohti musiikin ammattilaisuutta.

VILINA RAINISTO

Vilina Rainisto (s. 2006) opiskelee musiikkiopisto Juvenaliassa Kari Tikkanen johdolla. Syksystä 2021 lähtien Rainistoa ovat opettaneet myös Henri Sigfridsson ja Niklas Sivelov.

Rainisto on palkittu useissa pianokilpailuissa, mm. kansainvalisesa World Piano Teachers

Association -kilpailussa 2020, Tapiola-pianokilpailun kansainvalisesa sarjassa 2019 sekä pianokilpailussa Chioggiassa Italiassa 2019. Hän menestyi myös Young Musician -kilpailussa Tartossa 2017. Suomessa Rainisto on palkittu Leevi Madetoja -pianokilpailuissa 2022 ja 2018 sekä Tapiola-pianokilpailuissa 2017 ja 2015.

Tärkeitä esiintymisiä Rainistolle ovat olleet mm. Nuorten solistien konsertti Mäntän Musiikkijuhlilla 2021, Coimbra World Piano Meeting -tapahtuman Young Talents -konsertit Portugalissa 2020 sekä esiintymiset Chioggian kaupunginorkesterin, Camerata Vihti -kamariorkesterin sekä musiikkiopisto Juvenalian Musisoinnin Ilo -sinfoniaorkesterin solistina 2019.

Rainisto on ollut Nuorten pianoakatemian opiskelija vuodesta 2018 lähtien.

LIISA SMOLANDER

Liisa Smolander (s. 2001) opiskelee pianonsoittoa Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa Antti Hotin ja Tuija Hakkilan johdolla. Smolander on osallistunut useille mestarikursseille opettajinaan mm. Matti Raekallio, Claudio Martinez-Mehner, Aquiles Delle Vigne ja Robert Levin. Liisa on palkittu Lee-

vi Madetoja -pianokilpailussa (2012, 2015, 2018), Steinway Piano Festival -pianokilpailussa (2016) sekä Helsinki Lied -kilpailussa (2018) parinsa Lotta Pylkkaan kanssa. Smolanderin musiikkiopintoja ovat ystävällisesti tukeneet Pro Musica -saatio, Sibelius-Akatemian tukisaatio sekä Suomen Kulttuurirahasto.

Liisa Smolander on esiintynyt useilla paikkakunnilla Suomessa ja ulkomailla, viime vuosilta mainittakoon konserttisarja Espanjassa, esiintyminen Festivo-orkesterin solistina, Camerata Vihti -orkesterin solistina sekä Helsinki Concordian solistina. Hän on myös konsertoinut Oulunsalo soi! -festivaaleilla, Korsholman Musiikkijuhlilla, Joensuun Musiikkijuhlilla, Mäntän Musiikkijuhlilla, Kuhmon Kamarimusiikissa sekä Virossa, Saksassa ja Portugalissa. Keväällä 2022 Smolander esiintyi Kansallisteatterin Elaman koulu -esityksessä.

Liisa Smolander opiskeli Nuorten pianoakatemiassa vuosina 2013–2020.

NUORTEN PIANOAKATEMIA 10 VUOTTA

Nuorten pianoakatemia on vuonna 2013 perustettu koulu- ja lukioikäisten pianistilahjakkuuksien periodimuotoinen lisäkoulutus, joka toimii Jane ja Aatos Erkon säätiön ja Suomen Kulttuurirahaston rahoittamana. Nuorten pianoakatemia perustivat hankkeen johtajana toimiva **Niklas Pokki** sekä pianoprofessorit **Teppo Koivisto** ja **Antti Siirala**.

Koulutushankkeen tavoitteena on edistää kotimaisen pianonsoiton tasoa, vaikuttaa pianonsoiton harrastuneisuuteen ja arvostukseen sekä antaa mahdollisuus korkeatasoiseen lisäkoulutukseen nuorille lahjakkuuksille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Pianoakatemia järjestää 6–9 viikonlopun mittaista opetusperiodia ja muutamia pitempiä periodeja vuosittain. Noin viikon mittainen kesäperiodi on järjestetty Mäntän Musiikkijuhlien yhteydessä vuodesta 2014 lähtien. Opetusviikonloput järjestetään vaihtuvien isäntäoppilaitosten tiloissa eri puolilla Suomea. Jokaisella periodilla on 1–2 vierailtavaa opettajaa, joista monet ovat kansainvälisesti tunnettuja pianotaiteilijoita. Pianoakatemialaisia ovat opettaneet mm. **Imogen Cooper**, **Marilyn Engle**, **Richard Goode**, **Marc-André Hamelin**, **Angela Hewitt**, **Hyung-ki Joo**, **Emanuel Krasovsky**, **Nikolai Lugansky**, **Claudio Martinez-Mehner** ja **Matti Raekallio**.

Soolopianotuntien lisäksi nuoret ovat saavat ohjausta myös harjoittelutaitoihin, esiintymistaitoihin, kamarimusiikkiin ja prima vista -soittoon. Lisäksi Nuorten pianoakatemia on tehnyt opintomatkoja ulkomaille ja

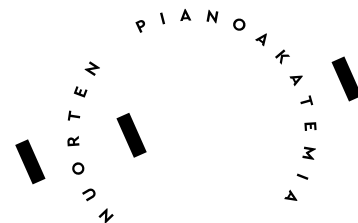

Nuorten pianoakatemia opiskelijoita vuodelta 2019. © Ville Lehvonen

järjestänyt periodeja, joilla opiskelijat pääsevät soittamaan orkesterin solistina.

Nuorten pianoakatemiasa on opiskellut kymmenen vuoden aikana 29 opiskelijaa. Tähän mennessä julkisuudessa paljon esillä olleita alumneja ovat mm. **Tarmo Peltokoski**, **Ossi Tanner** ja **Arttu Ollikainen**.

www.nuortenpianoakatemia.fi

TAIDETTA, HISTORIAA, ARKKITEHTUURIA, MAKU- JA SAUNAEÄMYKSIÄ

Minna Henriksson & Ahmed Al-Nawas – **GENESIS** 19.11.2023 saakka | Elena Näsänen – **YÖ JA PÄIVÄ** 3.3.2024 saakka
Pirjetta Brander – **POHJAVIRTAUS** 3.9.2023 saakka | Lorna Simpson – **HAZE** 13.5.–8.10.2023
Anna Estarriola – **MOMENT** 23.9.2023–3.3.2024 | **CATCH**–ryhmänäyttely 4.11.2023–14.4.2024
KARTANON KLASSIKOT, PAPERIPERKELE ja **SELLUPORTIN TAKANA** 19.11.2023 saakka

SERLACHIUS
museot

MÄNTTÄ | SERLACHIUS.FI | RAVINTOLAGOSTA.FI

Helene Schjerbeck, *Punainen pää II*, 1915 | Elena Näsänen, *Yö ja päivä*, 2023, stillkuva videoinstallaatiosta.

**Varaa upea
Taidesauna
juhliin ja
kokouksiin.
Yleisövuorot
joka tiistai!**

”Rahmaninovin musiikin soittaminen on addiktoiva, sielua ravitseva kokemus.”

Ke 2.8. klo 18.30 - Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali - 58 / 45 €

BORIS GILTBURG

KONSERTTIOHJELMA

SERGEI RAHMANINOV (1873–1943)

Pianosonaatti nro 1 op. 28

I Allegro moderato

II Lento

III Allegro molto

väliaika

SERGEI RAHMANINOV

13 preludia op. 32

C-duuri *Allegro vivace*

b-molli *Allegretto*

E-duuri *Allegro vivace*

e-molli *Allegro con brio*

G-duuri *Moderato*

f-molli *Allegro appassionato*

F-duuri *Moderato*

a-molli *Vivo*

A-duuri *Allegro moderato*

h-molli *Lento*

H-duuri *Allegretto*

gis-molli *Allegro*

Des-duuri *Grave – Allegro*

Sergei Rahmaninov: Pianosonaatti nro 1 d-molli op. 28

Vuonna 1906 Sergei Rahmaninov (1873–1943) oli asettunut perheineen Dresdenin pikkukaupunkiin Saksaan. He eivät tunteneet ketään, eivät tavanneet ketään, eivätkä juuri poistuneet kotoaan. Periaatteessa kaikki aika jäi säveltämiselle, mutta tyhjän paperin kammon ja itsekritiikin yhdistelmä pidätteli teoksia valmistumasta. Siitä huolimatta, että Rahmaninov oli hypnoosilla onnistunut nousemaan masennuksensa syvimmästä päästä, ja että hänen toinen pianokonserttonsa oli lähtenyt Eurooppaa kiertävälle radalle, hänen taiteellinen itseluottamuksensa ei koskaan ollut täysin palautunut ensimmäisen sinfonian (1895) totaalaisesta teulauksesta.

Ensimmäinen pianosonaatti valmistui sekin nihkeästi. Vaikka vasta kaksi osaa sonaatista oli valmistunut, Rahmaninov tiesi siitä tulevan liian pitkä ja monimutkainen, jotta se uppoaisi yleisöön: "On yhdentekevää, mitä koetan nykyään säveltää", hän tuskaili, "kukaan ei tunnu pitävän siitä." Masentuneen miehen itseruoskintaa vai objektiivinen totuus? Sitä ei voi tietää. Joka tapauksessa vuonna 1907 Rahmaninov soitti sonaatin yksityisesti kollegoilleen, ja palautteen perusteella poisti siitä surutta 10 minuuttia soivaa musiikkia ilman muita merkittäviä muutoksia.

Se ei sonaattia pelastanut. Kantaesityksen vastaanotto lokakuussa 1908 oli kylmänviileä, eikä se vielä tänäkään päivänä kuulu konserttiohjelmien vakioteoksiin. Tämä ei kerro niinkään musiikin kuin muusikoiden taidokkuudesta. Kuten kriitikko Yuli Engel totesi: "näiden solmujen, rytmien, harmonioiden, polyfonisten mutkien selvitteleminen ei ole mikään pikkujuttu edes ansioituneelle pianistille." Rahmaninovin kompleksinen, ylitsepursuva tekstuuri vaatiikin juuri Boris Giltburgin tapaisen mestaripianistin älykkään kosketuksen, jotta kaikki nuotteihin piilotetut nyanssit loksahavat niille kuuluville paikoilleen sekoittumatta alati vyöryvien sointimassojen alle.

Teoksen kolmen osan oli tarkoitus kuvata Goethen Faustin päähahmoja Franz Lisztin Faust-sinfonian tapaan, mutta Rahmaninov luopui ajatuksesta ennen sonaatin valmistumista; silti liian myöhään, jotta tieto ei vaikuttaisi kuuntelukokemukseen. Jo sävellaji d-molli viittaa taivaan ja helvetin kamppailuun.

Sonaatti rakentuu kolmesta aineksesta, jotka kuullaan heti ensiosan alussa. Kysymys ja vastaus -aiheessa on merkkejä Faustin epäroivästä, epätoivoisesta hämmen-

Viktor Westerholm, *Satamakuva*, 1892, öljyväri puulle,
Gösta Serlachiuksen taidesäätiö.

Kuva: Vesa Aaltonen.

nyksestä; demonisten asteikkojen aiheessa on pimeyden voimia viettelevä kutsu; määrätietoisesti toistuvan sävelen virsimäisessä aiheessa soi kenties Faustin rukous. Toinen osa alkaa jälleen kvinttiaiheella, mutta nyt päähahmo on Faustin rakastettu, suloinen ja viaton Gretchen, joka antautuu lemmekkäälle duetolle. Tummat epäilykset ujuttautuvat leikin lomaan kuin herätelläkseen Faustia unestaan, ja loppu on hidasta mutta armotonta paluuta kohti maan pintaa. Finaalissa itse paholainen Mefistofeles ratsastaa kohti kiirastulta Faust mukanaan halki tuomiopäivän kellojen, kadotetun rakkauden ja unohtuneen viattomuuden.

Jaani Länsiö

Sergei Rahmaninov: 13 preludia op. 32

On epäselvää, oliko Rahmaninovin alunperin tarkoitus tehdä 24 preludin sarja Frédéric Chopinin ja J.S. Bachin hengessä. Hänen ensimmäinen julkaistu preludinsa oli kuuluisa cis-molli-preludi op. 3 nro 2 (1892). Yhdeksän vuotta myöhemmin ilmestyi kymmenen preludia op. 23, jotka olivat kaikki eri sävellajeissa, joskin ilman Bachin ja Chopinin systemaattisesti etenevää järjestystä.

Heinäkuun lopussa 1910 Rahmaninov ryhtyi jälleen säveltämään preludeja, mutta inspiraatio oli kadonnut. Ystävälleen Nikita Morozoville hän valitteli, että oli kesän aikana säveltänyt valmiiksi ainoastaan tunnin mittaisen Pyhän Johannes Krysostomuksen liturgian. ”Ja siinäpä se. Sen lisäksi on vain aikoja ja hyväuskoisia toiveita. Pahinta on pianon pikkukappaleiden kanssa. En pidä niiden tekemisestä, ja se on raskasta, niissä ei ole iloa saati kauneutta.” Silti vain kolmisen viikkoa myöhemmin Rahmaninov sai valmiiksi 13 uutta preludia op. 32, jotka täydensivät sarjan kaikkiin 24 duuri- ja mollisävellajiin.

Siinä missä esimerkiksi Chopinin, Charles-Valentin Alkanin ja Aleksandr Skrjabinin preludit ovat pääosin aitoja preludeja, alkusoiton ja improvisaation omaisia kurkistusaukkoja kunkin kappaleen toteuttamatta jääviin mahdollisuuksiin, Rahmaninov tarjoaa kuulijalle kokonaisia maisemia. Jokainen preludeista on kuin oma täydellinen tarinansa alkuineen ja loppuineen, usein myös kehittyineen. Vaikka myös op. 32:n kappaleet kasvavat usein alussa esitellylle teemalle ja sen muunnoksille etydien

tavoin, ne silti kurottelevat myös kohti uusia ulottuvuuksia ja neitseellisiä maaperiä kuin vapaasti samoilevat fantasiat.

Sarja on vastakohtaisten kappaleiden mitteli, joka ottaa fanfaarimaisen hyppys-tartin C-duurissa samaan tapaan kuin Franz Liszt Transsendentaalisissa etydeissään. Toinen preludi b-mollissa on kuin kysyvän ja vastaavan paritanssi, joka keskitaiteen vauhdit karisteltuaan jää odottamaan lopullista totuutta. Kolmas preludi E-duuri esit-telee Rahmaninoville tavaramerkinomaisen kirkonkelloaiheen, jonka riehakkuudessa on kaikuja venäläisestä markkinahumusta. Neljäs preludi e-mollissa on enemmänkin sankarillinen balladi, joka kasvaa hellittämättömien soitujen jankkaavasta ikeestä ulos suureen maailmaan – vain palatakseen sittenkin takaisin.

Preludi G-duuri palauttaa tunnelman pastoraalihenkeen, jota kirjailija Nikolai Bažanov kuvaili aamukasteeksi auringon lämmössä, ja Rahmaninovilta ikuisiksi ajoiksi kadonneeksi sielunrauhaksi. Kuudes, f-molli möyrii etydimäisissä kuvioissa kohti dramaattista ruuhkahuippua, ja seitsemäs preludi a-mollissa hellittää vauhdin epäilyttävän pirteällä tanssillaan. Kahdeksas preludi a-mollissa on jälleen virtuoosinen, venäläisittäin väritetty toccata, jossa pianistin muskelit näkyvät pullistelemattakin.

Vaikka Rahmaninovin ominaistyyliin kuuluu lähes jatkuvan polyfonisen verkon punominen käsien välille, yhdeksäs preludi A-duurissa vie tekniikan vielä pidemmälle laulavan melodian ja sitä varjona seuraavan bassolinjan leikillä. Kymmenes ja laajin preludi h-mollissa oli Rahmaninovin oma suosikki, joka perustuu Arnold Böcklinin maalaukseen Kotiinpaluu. Se on kipeän melankolinen kertomus, jonka keskitaite kasvaa tuskan huudoiksi. Tunnelma vaihtuu jälleen preludissa H-duuri, jonka epävakaat soinnut ja ylärekisterin kommentit vihaavat satumaailmaan. Kahdestoista preludi Gis-duurissa on sarjan soitetuin ja tunnetuin, jälleen Nikolai Bažanovin mukaan venäläisen syysillan kaihoa ilmentävä kappale. Rahmaninov päättää preludien sarjansa 18 vuotta aiemmin syntyneen cis-molli-preludin rinnakaissaavellajiin Des-duuriin. Se tekee kokoelman pisimmän ja mutkaisimman matkan myrskyn silmästä myrskyn ylle niin perusteellisesti, ettei asiointilan lopullisuudesta jää kysymystäkään.

Jaani Länsiö

RAVINTOLA GÖSTA

TAITEEN INSPIROIMIA PUHTAITA MAKUJA

**Tilaa konsertti-illalliset ja väliaikatarjoilut
etukäteen lippuoston yhteydessä!**

**Palvelemme Musiikkijuhlien ajan 1.–5.8. klo 10–21.
Autereen tuvan kesäkahvila on avoinna klo 10–18.**

Pöytävaraukset:
p. 040 708 5572 tai
ravintolagosta.fi/varaukset

Joenniementie 47 | Serlachius-museo Gösta | Mänttä | ravintolagosta.fi

BORIS GILTBURG – KOLME POINTTIA

• *Olet tunnettu syvästä suhteestasi Rahmaninovin pianomusiikkiin. Kuinka löysit Rahmaninovin?*

Olen rakastanut Rahmaninovin musiikkia siitä asti, kun kuulin sitä lapsena. Ensimmäiset kerrat kuulin sitä mummoni soittamana ja levyiltä, ja rakkauteni Rahmaninoviin on vuosien kuluessa vain vahvistunut.

• • *Millaisista elementeistä Rahmaninovin sävellykset mielestäsi koostuvat?*

Rahmaninovin melodiat ovat unohtumattomia ja harmoniat rikkaita, yllättäviä ja emotionaalisesti palkitsevia. Kulminaatioissa, joita kohti hänen sävellyksensä rakentuvat, on jotain, mikä osuu suoraan sydämeeni ja sieluuni. Ja kuitenkin tämän uskottoman lämmön ja sielukkuuden takana on terävä mieli, sillä musiikin tekstuurit on rakennettu täsmällisesti ja ne ovat täynnä mielikuvituskellista artikulaatiota, dynaamisia yksityiskohtia ja fraaseerauksia.

Näitä musiikin kahta puolta täydentävät säveltäjän luonteen nöyryys, humanismi ja hellyyttävä maanläheisyys, jotka välittyvät hänen kirjeistään ja haastatteluistaan.

• • • *Rahmaninov oli myös itse loistelas pianisti. Millaisen lähtökohdan tämä antaa hänen teoksiaan tulkitsevalle pianistille?*

Rahmaninov oli merkittävimpiä 1900-luvun pianisteja – ellei merkittävin. Olemme erittäin onnekkaita, että voimme kuunnella hänen omaa soittoaan levyiltä. Käsitän Rahmaninovin soiton jatkumona hänen säveltäjyydelleen ja persoonalleen: henkilönä hän oli nöyrä, lämminsydäminen ja syvästi tunteva, joskaan ei koskaan sentimentaalinen.

Rahmaninovin omia levytyksiä tärkeämpi inspiiraatio hänen musiikkiaan soittaville on se, kuinka hän säveltää pianolle. Rahmaninov saa yhden pianon kuulostamaan kahdelta soittimelta yhdistellessään melodioita moninkertaisiksi kontrapunktisiksi kudoksiksi, joilla hän luo hämmästyttävän vaikuttavasti soivia tekstuureita. Ja silti kaikki mitä hän kirjoitti pianolle sopii hyvin käteen – kaikki on aina täysin pianolle ominaista.

Tämä balanssi ilmeisen vaikeuden ja (suhteellisen!) mukavuuden välillä on ehdottomasti parasta, mitä pianistina voi toivoa! Rahmaninovin musiikin soittaminen on täysin addiktoiva, sielua ravitseva kokemus.

BORIS GILTBURG

Nuoren polven suuriin pianotähtiin kuuluva israelilainen Boris Gilburg nousi maailmanmaineeseen viimeistään voitettuaan kansainvälisen Kuningatar Elisabeth -pianokilpailun Belgiassa vuonna 2013. Gilburg tunnetaan vangitsevista ja sielukkaista tulkitsevista ja sielukkaista

kinnoistaan, joita ohjaa vahva emotionaalinen lataus ja rikas kerronnallisuus.

Viime vuosina Boris Gilburgin metodina on ollut syventyä keskeisten pianistisäveltäjien kokonaistuotantoihin. Vuosina 2021–2023 hän keskittyi Maurice Ravelin pianoteoksiin, joita hän on esittänyt Lontoon Wigmore Hallissa sekä Amsterdamin Concertgebouwssa. Vuonna 2019 Gilburg julkaisi sekä levytyksenä että konserttitilanteessa tallennettuina, editoimattomina videoina Beethovenin 32 sonaattia ja pianokonsertot. BBC Music Magazine arvioi levytyksen viidellä tähdellä.

Erityisesti Boris Gilburgia pidetään aikamme johtavana Sergei Rahmaninovin teosten tulkitseijana. Vuonna 2023 hän julkaisee loput Rahmaninovin pianoteosten kokonaislevytyksestä, kun säveltäjän syntymästä tulee kuluneeksi 150 vuotta. Gilburgin

laaja diskografia kattaa Beethovenin ja Rahmaninovin teosten lisäksi myös Shostakovitshin, Dvorákin ja Brahmsin sooloteoksia, konserttoja ja kamarimusiikkia. Vuodesta 2015 alkaen Naxosin artistina levyttävän Giltburgin albumeita on palkittu mm. Gramophone ja Diapason d'Or -palkinnoilla.

Giltburg esiintyy säännöllisesti kaikilla merkittävimmillä konserttilavoilla, kuten Concertgebouw Amsterdam, Carnegie Hall, Elbphilharmonie Hamburg, Wiener Konzerthaus ja Southbank Centre. Hän on myös työskennellyt seuraavien huippuorkesterien kanssa: Philharmonia, BBC Proms, Rooman Santa de Cecilia sekä Lontoon, Oslon, Dresdenin ja Tšekin filharmoniset orkesterit.

Giltburg kirjoittaa Classical music for all -blogia, sillä vuorovaikutus yleisön kanssa on hänelle tärkeää konserttisalien ulkopuolellakin. Giltburg myös striimasi vuoden 2020 koronaeristyksen aikana koitoaan konsertteja ja mestarikursseja, joita seurasi yli miljoona katsojaa.

Saskia Giorgini ja Ian Bostridge Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-salissa (2022). © Ville Hautakangas

To 3.8. klo 15.00 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 35 / 28 €

JUHANI LAGERSPETZ

” Näkemykseni
Hammerklavierista on
monessa suhteessa
erilainen kuin
ennen. ”

KONSERTTIOHJELMA

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827)

Bagatellit op. 126

Andante con moto

Allegro

Andante – Cantabile e grazioso

Presto

Quasi allegretto

Presto – Andante amabile e con moto

Pianosonaatti op. 106 *Hammerklavier*

I Allegro

II Scherzo: Assai vivace

III Adagio sostenuto

IV Introduzione: Largo... Allegro – Fuga: Allegro
risoluto

Ludwig van Beethoven: Bagatellit op. 126

Bagatelli tarkoittaa kevyehköä, yleensä yhteen ideaan perustuvaa pikkukappaletta, jolla ei ole määrättyä muotorakennetta. Ensimmäisenä nimitystä käytti Couperin tanssikappaleidensa otsikkona, ja 1700-luvun lopulla *bagatelli*-nimi oli siirtynyt saksalaiselle kielialueelle. Sittemmin, varhaisromanttikkojen piirissä tällaisia kirjoituspöydältä pudonneita lappusia alettiin nimittää runollisemmin albuminlehdiksi, musiikillisiksi tuokioiksi tai sanattomiksi lauluiksi; seuraava sukupolvi antoi niille yksilöllisiä, kuvailuvia nimiä, ja niin olikin syntynyt romantiikan ajan tärkeä karaktäärikappaleen genre.

Ludwig van Beethovenille, sinfonikolle ja sonaattisäveltäjälle, miniatyrit edustavat tuotannon reuna-aluetta – *kleinigkeiten*, mitättömyyksiä, lukee bagatelliopuksen 119 käsikirjoituksen otsikkona – vaikka toisaalta pienoismuodot toimivat hänelle myös ideoiden kokeilukenttänä: *Diabelli*-variaatiot op. 120 on esimerkki siitä, miten Beethoven kykeni luomaan miniatyristä monumentaaliteoksen. Beethovenin elinaikanaan julkaisemista bagatellikokoelmista ainoastaan opus 126 on tarkoitettu yhtenäiseksi sykliseksi. Opuksen kappaleet syntyivät samaan aikaan, vuosina 1823–1824, kuin yhdeksäs sinfonia – taas kerran Beethovenin tuotannossa miniatyrit ja monumentaaliteokset, peukaloiset ja jättiläiset näyttäytyvät kuvassa yhtä aikaa.

Opuksen avausnumero alkaa kuin tyhjässä, lempeästi *Cantabile e conpiacevole*, ja sama lempeys pilkahtaa myös toisen numeron, ärhäkän g-molli-bagatellin välitaitteessa. Opus vie kontrastista toiseen: kolmas bagatelli Es-duuri on jälleen varustettu tempomerkinnällä *Andante (Cantabile e grazioso)*, ja sen helisevä filigraanipinta 32-nuotteineen on tuttu monista muista Beethovenin myöhäisteoksista. Neljäs bagatelli h-molli on opuksen laajin sävellys ja vastaa kokonsa puolesta hyvinkin sonaatinosaa, vaikka olemukseltaan se on monipolvinen, vankasti jäsenenlytanssi. Lyyrinen tyyneys palaa vielä viidennessä bagatellissa G-duuri (*Quasi allegretto*), ja se hallitsee vielä viimeistä numeroa Es-duuri, vaikka siinä *Andante amabile e con moto* -jaksoa kehystävät räjähtävät presto-tempoiset repliikit.

Lotta Emanuelsson

Ludwig van Beethoven: Pianosonaatti B-duuri op. 106 "Hammerklavier"

Koko uransa ajan Beethoven joko etääntyi tai lähestyi sävellyksissään wieniläistä klassismia. 1790-luvun teokset olivat matkaa kohti ja 1800-luvun taitteen teokset pois päin tyyllisestä keskiteistä. 1810-luvun alkupuolen sävellyksellinen hiljaisuus edelsi uusia avauksia mystiikan maailmaan, joita sonaattit op. 101 ja op. 102 tarjoilivat.

Vuonna 1818 valmistuneen sonaatin op. 106 suhde traditioon on ristiriitainen. *Hammerklavier*-nimellä tunnettu sonaatti palautti klassismin ihanteet kontrasteista ja niitä hallitsevasta tasapainosta massiivisessa mitassa. Samalla teos on häkellyttävän polyfoninen – jo ennen fuuga-finaalia – ja tuntuu näin ulottavan katseensa aikaan ennen klassismia. Silti kappale soi täysin uudella tavalla ja voidaan ajatella menneestä ammentavan monimutkaisuuden ja eteenpäin pyrkivän vimmaisuden yhdistyvän siinä traditiota korventavaksi futuristiseksi roihuksi, jonka liekeissä esittäjäsuukupolvet toisensa jälkeen ovat kamppailleet.

Hammerklavier oli pitkään työn alla, mutta valmistuttuaan todisti säveltäjän kenties vaikuttavimman luomiskauden olevan käsillä. Beethoven työsti samaan aikaan kolmea muuta suurteosta (*Diabelli*-muunnelmat, yhdeksäs sinfonia ja *Missa Solemnis*), joilla on mittakaavan lisäksi muitakin yhteisiä piirteitä. *Hammerklavierin* valtavan tunteikas hidas osa on läheistä sukua *Missa Solemniksen* päättävälle *Agnus Dei* -osalle, messun *Gloria* puolestaan jakaa materiaalia sonaatin fuuga-finaalin kanssa.

Sonaatin avaavat forte-julistukset ovat kuin kaksi ikiaikaista vuorenhuippua, joiden taakse suuri eepos kätkeytyy. Tästä alkava Allegro soi valtaisan orkesterialkusoiton lailla pohjustaen myöhempien osien tapahtumia. Juhlallisuus ja kuninkaallinen säihke väistyvät välillä lyyrisempien sävyjen tieltä, mutta kokonaisuudessaan osa on ennen kaikkea loistokas. Toinen osa on leikkisä Scherzo, joka muistuttaa monia säveltäjän varhaissonaattien scherzoja. Tekstuurissa kuuluu Beethovenin mieltymys jousikvartettiin: osan neljääninen päätaite olisi asetellultaan hyvin sopiva neljän jousisoittimen soitettavaksi.

Hidas osa *Adagio sostenuto* on sonaatin laajin osa. Lähes kahdenkymmenen minuutin pituisena se kattaa teoksen kestosta miltei puolet, ja kestää pidempään kuin esimerkiksi suurin osa Haydnin ja Mozartin sonaateista. Hitaassa osassa ja sitä seuraavassa fuugassa koetaan ne tapahtumat, joita aikaisemmissa osissa on ennakoitu. Osa alkaa hymnimäisellä, syvästi murheellisella koraalilla. Pian ilmes-tyy näyomainen katkelma G-duurissa, joka laskeutuu kuin ylhäältä annettu valo tai armo. G-duuri sai monesti toimia Beethovenin sävellyksissä armon sävellajina. Murhe palaa pian ja taivallus inhimillisen kärsimyksen ja pelastuksen musiikillisten symbolien verkostossa saa jatkoa.

Osan koodassa siirrytään jälleen G-duuriin, josta kuitenkin pian suistutaan ahdistuneen ja repivän harmonian toistoon. On arvailua, kuvaako musiikki *Missä Solemniksen* lailla uskon ja epäuskon vai kenties taivaallisen armon ja kiirastulen suhdetta – joka tapauksessa musiikin symboliikka on kuljettanut kuulijan jonkin perimmäisen konfliktin äärelle.

Sonaatin päättävä neljäs osa alkaa *Largo*-johdannolla, jossa laskeudutaan merkitevin askelin alas tersseittäin laskevaa portaikkoo. Neljästi pysähdytään jollekin askelmalle jota seuraa kyseistä harmoniaa tarkastelevaa musiikkia. Kolme ensimmäistä ovat kuin suoraan J.S. Bachin kynästä. Beethoven valmistelee teoksen päätävän suuren fuugan tulemistä ja käy samalla läpi kaikki sonaatin tärkeät harmoniat.

Seuraava kolmiääninen fuuga *Allegro risoluto* on pyörryttävän energinen mitteli, jolla Beethoven todistaa täydellisesti hallitsevansa fuugan säveltämisen taidon. Beet-hoven käyttää fuugassa oikeastaan kaikkia niitä keinoja, joita taiturilliseen fuuga-tyyliin mielletään kuuluviksi: laajennukset, käännökset, rapukäännökset, ahtokulut ja moniteemaisuus. Hyperaktiivinen osa on varmasti tarkoitettu ällistyttämään kuulijoita ja ilmentämään vaikeuksien kirkastamaa kauneutta, jota Beethoven taiteellaan tavoitteli. Fuugan voikin kuulla eleenä kohti monimutkaisuudesta syntyvää vapautta. Samaan aikaan sen voi kuulla yksityiskohdiltaan kaoottisena mutta isolta kavaltaan kirkkaana loppuhuipentumana tälle miltei pakahduttavalle sävellyksiprojektille.

Beethoven oli tietoinen teoksen haasteiden ja kohdeyleisön epäsuhdasta ja lähestyi lontoolaista kustantajaa varovaisesti: mikäli sonaatti ei kokonaisuena soveltuisi

Lontooseen, voisi *Largo*-jakson jättää pois ja mennä suoraan fuugaan. Olisi myös mahdollista vaihtaa Adagion ja Scherzon paikkaa ja jättää finaali kokonaan pois. Kuin anteeskipyyntönä Beethoven lisäksi kirjeeseen: ”Olen säveltänyt sonaatin painostavassa ilmapiirissä. On vaikea säveltää vain saadakseen leipää, mutta tämä on tilanne.”

Paavali Jumppanen

JUHANI LAGERSPETZ – KOLME POINTTIA

• **Suhteesi Beethoveniin on ollut lähes elinikäinen.**

Beethoven on ollut minulle tärkeä säveltäjä aivan pienestä pitäen. Jo nuorena rakas-tin hänen sinfoniaitaan ja osasin niitä ulkoa. Rakastan tietysti myös hänen pianoso-naattejaan ja kamarimusiikkiaan.

• • **Hammerklavier-sonaatti lienee ollut erityisessä.**

Kun olin saanut riittävästi kilpailumenestystä ja konserttitoiminta oli vilkastunut, koin tärkeäksi laajentaa ohjelmistoani. Halusin tarttua haasteisiin, kuten suuriin pianokon-serttisiin, Lisztin h-molli-sonaattiin ja Hammerklavier-sonaattiin. Näistä kahdesta teoksesta on sanottu, että niiden oppiminen kestää koko ihmisen elinajan. Ajattelin, että kannattaa ainakin aloittaa ajoissa...

On ollut mielenkiintoista yhdistää konserttiohjelmissa Hammerklavier – joka yleensä on itseoikeutettu järkäle jälkipuoliskolla – esimerkiksi kokoelmaan Skrjabinin kappaleita. Toisaalta Beethovenin muut myöhäisteokset voivat tuoda valaisevia näkökulmia tähän suurteokseen. Aikanaan jo alle kolmekymmppisenä esitin konsert-tisarjana Beethovenin viimeisiä sonaatteja ja Diabelli-muunnelmia. Vuoden 2020

alussa palasin viiteen viimeiseen sonaattiin esittämällä niitä usealla paikkakunnalla Suomessa. Koen, että näkemykseni Hammerklavierista on monessa suhteessa erilainen kuin ennen, siihen voi liittyä vaikkapa ajankäyttö ja laulavuuden korostaminen.

• • • *Miten työsi luonne on vuosien varrella muuttunut?*

Olen aina pitänyt konsertoimisesta yleisön edessä ja laajan ohjelmiston ylläpitämisestä. Mieliuhaani on kamarimusiikin soittaminen ja orkesterin solistina esiintyminen. Nykyään opetustyö tasapainottaa työtäni, sillä pianisteja on paljon ja esiintymistilaisuuksia on aikaisempaa vähemmän. Opetustyö on mielekästä, haastavaa ja yleensä myös palkitsevaa.

JUHANI LAGERSPETZ

Juhani Lagerspetz on opiskellut pianonsoittoa Turun konservatoriossa, Sibelius-Akatemiassa ja Leningradin konservatoriossa. Debyyttinsä orkesterisolistina hän soitti 13-vuotiaana Radion Sinfoniaorkesterin kanssa Shostakovitshin toisen pianokonserton.

Juhani Lagerspetz on voittanut Ilmari Hannikaisen pianokilpailun 1975, saanut jaetun ensipalkinnon Maj Lind-kilpailussa 1976 ja erikoispalkinnon myös vuoden 1982 Tshaikovski-kilpailussa Moskovassa. Lagerspetz on ollut läpi uransa aktiivinen esiintyvä taiteilija niin solistina kuin kamarimusiikkona. Suomen lavojen lisäksi hän on konsertoinut Euroopassa, Venäjällä, Japanissa, Yhdysvalloissa, Etelä-Koreassa, Chilessä ja Brasillassa. Lagerspetz on myös esiintynyt Suomen sinfoniaorkesterien lisäksi mm. English Symphony Orchestran, Staatsphilharmonie Rheinland-Pfalzin sekä Tanskan, Ruotsin ja Norjan radion sinfoniaorkesterien solistina.

Lagerspetzin yhteistyökumppaneita ovat olleet kapellimestarit Arvid Jansons, Sixten Ehrling, Rudolf Barshai, Paavo Berglund, Esa-Pekka Salonen, Leif Segerstam, Sakari Oramo, Hannu Lintu, John Storgårds ja Dalia Stasevska sekä muusikot Barry Tuckwell, Ida Händel, Arto Noras, Truls Mørk, Elisabeth Söderström, Stephen Genz, Monica Groop ja Camilla Nylund.

Juhani Lagerspetz on esittänyt konserttisarjoina laajoja kokonaisuuksia, kuten Beethovenin myöhäiset suurteokset, Ravelin soolopianoteokset ja Brahmsin keskeisen pianotuotannon. Hän on myös levyttänyt lukuisille levymerkeille ja kantaesittänyt runsaasti uutta musiikkia, mm. Erik Bergmanin, Jouni Kaipaisen, Jukka Tiensuun ja Paavo Heinisen (nro 4) pianokonsertot. Vuonna 1994 hän sai Alfred Kordelinin säätiön tunnustuspalkinnon ansioistaan esittäjänä taiteilijana.

To 3.8. klo 18.30 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 58 / 45 €

JEAN-EFFLAM BAVOUZET

” Joka kerta Haydnin teoksiin
uppoutuessani olen löytänyt
uutta kauneutta, uusia
ideoita. ”

Jean-Efflam Bavouzet © Benjamin Ealovega

XXIV MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT 2023

KONSERTTIOHJELMA

JOSEPH HAYDN (1732–1809)

Pianosonaatti As-duuri Hob XVI/46

I Allegro moderato

II Adagio

III Presto

Pianosonaatti Es-duuri Hob XVI/49

I Allegro non troppo

II Adagio cantabile

III Finale: Tempo di Menuet

väli aika

MAURICE RAVEL (1875–1937)

Jeux d'eau (Veden leikkiä) (1901)

Menuet sur le nom de Haydn

(Menuetti Haydnin nimestä) (1909)

Sonatine (1905)

I Modéré

II Mouvement de menuet

III Animé

Miroirs (Peilit) (1905)

Noctuelles (Yöperhoset)

Oiseaux tristes (Surulliset linnut)

Une barque sur l'océan (Pursi valtamerellä)

Alborada del gracioso (Narrin aamupäivä)

La vallée des cloches (Kellojen laakso)

Joseph Haydn: Pianosonaatit As-duuri Hob XVI/46 ja Es-duuri Hob XVI/49

Sinfonioillaan ja jousikvartetoillaan musiikin historiaa muokannut Joseph Haydn (1732–1809) sävelsi myös noin kuusikymmentä sonaattia pianolle. Niistä noin 15 viimeistä erottuvat selvästi edukseen, sillä varhaisempi tuotanto syntyi pääasiassa hänen oppilailleen harjoitusmusiikiksi ja edustavat selvästi yksinkertaisempaa, suppeampaa ideaalia kuin myöhäiset, ammattilaisille ja edistyneille amatööreille räätälöidyt sonaatit. Sen lisäksi soitin itsessään otti valtavia harppauksia pitkin 1700-lukua, mikä myöhemmin mahdollisti myös uudet efektit ja soittotavat.

Sonaatti nro 46 (1768) asettuu vielä varhaisen klassismin vedenjakajalle, mutta tarjoaa jo myöhemmän klassismin esimakua. Alunperin *Divertimentona* (viihdekappaleena) tunnettu teos on harvinaisesti As-duurissa ja sen ensiosa on selvästi laajempi, runsaampi ja moni-ilmeisempi kuin edeltäjissään. Hidas osa, intiimi ja paikoin oikukkaasti harhaileva adagio on sekin merkillisessä Des-duuri-sävellajissa, jota esimerkiksi Mozart ei koskaan käyttänyt, ja joka tekee pikavisiittejä sitäkin oudompiin nurkkiin. Finaali on Haydnille tavaramerkinomainen presto, juokсутusten ralli, jossa edellisen osan seikkailu on vaihtunut määrätietoiseen välitappien metsästykseen.

Sonaatti nro 49 (1789) on omistettu Maria Anna von Genzingerille, ruhtinas Nicholas Esterhazyn henkiläkärin vaimolle ja taitavaksi tiedetylle amatööripianistille ja Haydnin mahdolliselle salarakkaalle, jonka muotokuvaksi sonaatti lienee syntynytkin. Musiikillisesti Haydn

ottaa nyt suuren harppauksen kohti 1800-lukua ja muodon myöhempää, beethove-
nilaista ilmentymää, jossa ryppyotsaisuutta ei pidä sekoittaa haudanvakavuuteen.

Ensiosan pääteema jo enteilee Beethovenin kuusi vuotta myöhemmin ilmestyneitä
sonaatteja, etenkin C-duuria nro 3, ja itsepintaisesti toistuvassa kolkutus-vastaus-ai-
heessa voi kuulla jopa Beethovenin *Appassionata*-sonaatin aineksia. Pohdiskeleva ja
viaton *Andante cantabile* on Haydnin kauneimpia. Sen keskijakso syöksyy dramaat-
tisesti kohti mollia ja käsien ristikkäiskulkuja, joihin Genzinger pyysi helpotuksia.
Lupauksistaan huolimatta Haydn ei muutoksia koskaan toimittanut. Finaali on hayd-
nilaisia koukkuja vilisevä, rondomuotoinen menuetti, jonka pääteema tanssahtelee
kansanomaisesti mollivaiheiden kautta kotisävellajiin.

Jaani Länsiö

Maurice Ravel: *Jeux d'eau*

Vesi ja sen kimmeltävät heijastukset tarjosivat 1900-luvun taitteen impressionisteille
loputtoman inspiraationlähteen. Claude Debussy ikuisti veden voiman esimerkiksi
kappaleissaan Heijastuksia vedessä, Uponnut katedraali, Puutarhoja sateessa ja
Seireenit huipentaakseen vesiaiheet sinfoniseen hyökyaaltoon *La Mer*. Samassa
hengessä Maurice Ravel (1875–1937) sävelsi kappaleet Pursi valtamerellä, *Gaspard
de la Nuit* -sarjan *Ondinen* sekä etenkin *Jeux d'eau* (1901), suomeksi käännettynä
suihkulähteitä tai vesileikkejä. Se oli ensimmäisiä kappaleita, joissa Ravelin todellinen
säveltäjän ääni pääsi pintaan.

Koko opiskeluaikansa Ravel himoitsi voittoa Pariisin konservatorion Rooman pal-
kinnon sävellyskilpailussa. Maineen ja kunnian lisäksi palkintoon kuului jopa kolme-
vuotinen stipendimatkia Roomaan sekä nimi samassa listassa Ranskan suurimpien
säveltäjien Debussyn, Berliozin, Bizet'n ja Gounod'n seurassa. Ravel ei koskaan voit-
tanut, mikä herätti myös kollegoiden huomion. Vuonna 1905 yrittäessään viimeisen
kerran turhaan, Ravelin sivuuttaminen herätti niin suuren skandaalin, että koko kil-
pailu pantiin uusiksi. Siinä vaiheessa Ravel oli tosin jo nimensä konserttiohjelmiin
vakiinnuttanut pianisti ja säveltäjä, jonka ei tarvinnut vakuuttaa ketään – varsinkaan
sävellyskilpailujen tuomaristoja – taidoistaan. Vaikka *Jeux d'eau* ei suoranaisesti liity

Camille Pissarro, *Ruuhossa lepäävä paimentyttö*, 1885, guassi paperille,
Gösta Serlachiuksen taidesäätiö.

Kuva: Hannu Miettinen.

Ravelin Rooman palkinnon epäonnisiin sävellyksiin, se saattoi syntyä tietentahtoisen täyskäännöksenä tyyllille, jonka päässä odotti vain jälleen uusi tappio.

Taiturillinen, klassismin keveyden romantiikan virtuoosisuuteen yhdistävä *Jeux d'eau* perustuu kahdelle motiiville. Ensimmäinen kuvaa suihkujen, putousten ja purojen musiikillisia ääniä. Toinen, ensimmäiselle vastakohtainen motiivi on raskaampien, diatonisten sointujen ja rinnakkaisten kvinttien haeskeleva kulku. Ironista kyllä, *Jeux d'eau* ilmiselvänä inspiraationa kuuluu Franz Lisztin *Les jeux d'eaux à la Villa d'Este*, Rooman kuuluisan palatsin suihkulähteitä kuvaava pianokappale. Toinen innoittaja on Ravelin ystävän Henri de Régnierin runo *Fête d'eaux* (Veden juhla), jossa joen jumala naureskelee veden kutitellessa häntä. Gabriel Faurélla omistettu noin viisi-minuuttinen teos hyödyntää pianon helmeilevästi ropisevaa, kuulasta ja kantavaa ominaissointia äärimmillään.

Jaani Länsiö

Maurice Ravel: Menuet sur le nom de Haydn

Vaikka Maurice Ravelia ei pidetä täysipainoisena usklassistina, hän ei koskaan peitellety teostensa nostalgisia sivujuonteita. Esimerkiksi pianosarja ja baletti Hanhiemo (1911) oli avoin rakkauskirje lasten klassikkosatujen viattomille kohtauksille; Baletti Daphnis et Chloé (1913) hakeutui antiikkiin ja sen myytteihin, ja jopa orkesteripommi La Valse (1920) katsoo haikeasti menneisyyteen, kun taas Le Tombeau de Couperin (1917) osoittaa kunniaa 1700-luvun ranskalais säveltäjän koristeelliselle tyyllille.

Menuet sur le nom d'Haydn (Menuetti nimestä Haydn) syntyi vuonna 1909 osana musiikkilehti Revue musicale mensuelle de la Société Internationale de Musiquen projektia, joka kunnioitti Joseph Haydnin kuoleman satavuotispäivää. Ravelin lisäksi Claude Debussy, Vincent d'Indy, Paul Dukas, Reynaldo Hahn ja Charles-Marie Widor osallistuivat Haydn-aiheisilla teoksillaan. Paitsi että menuetti viittaa Haydnin ajan tyyppillisimpään tanssiin, kappaleen teema koostuu Haydnin nimestä irrotettuihin säveltasoihin. H ja A ovat itsestään selvät alkusävelet, Y ja D soivat samalla D-sävelellä

ja N-kirjain soi G-sävelellä. Näiden sävelten eri yhdistelmiä ja muunnoksia kierrellään kahden miellyttävän minuutin ajan.

Jaani Länsiö

Maurice Ravel: Sonatiini

12. marraskuuta vuonna 1903 ilmestyi The Weekly Critical Review -aikakauslehden numero, joka julisti lukijoilleen sävellyskilpailun. Parhaan, korkeintaan 75-tahitisen sonaattiosan fis-mollissa lähettänyt, salanimellä esiintyvä säveltäjä saisi nimekkäältä ranskalaisraadilta 100 frangin (nykyään noin 350€) palkinnon. Paljon enempiä ei tiedetä Maurice Ravelin sonatiinin synnystä, mutta näin sai alkunsa yksi säveltäjän tunnetuimmista pianoteoksista. On väitetty, että koska Ravel ylitti sääntöihin kirjatun tahtimäärän, hänet olisi hylätty kilpailusta siitä huolimatta, että oli ainoa osallistuja. Todellisuudessa tuloksia ei koskaan julkistettu, lehti meni konkurssiin vain muutaman elinvuoden jälkeen, ja Ravel itse ei jostain syystä koskaan paljastanut osallistuneensa kilpailuun. Varmaa on kuitenkin se, että menuetin ja finaalin lisäyksellä kolmiosaiseksi teokseksi kasvanut fis-mollisonatiini herätti niin suurta ihailua, että Durand kustantamo kiinnitti Ravelin listoilleen 12.000 frangin vuosisopimuksella ja hänen tulevaisuutensa säveltäjänä oli sillä silattu. Mönkään mennyt kilpailu ja sadan frangin menetetty palkinto jäi tuskin harmittamaan.

Jaani Länsiö

Maurice Ravel: Miroirs

Maurice Ravelin (1875–1937) kynä ja kunnianhimo sauhusivat tuottoisimmillaan 1900-luvun taitteessa. Hän oli vihdoin ymmärtänyt, ettei tulisi koskaan saamaan Pariisin konservatorion himoittua Rooman palkintoa ja sen suomaa julkista tunnustusta niiltä, jotka hyvän taiteen tunnusmerkeistä päättivät. Pienenä protestina hän yhdessä 25 muun taiteilijan kanssa perusti niin sanotun Apassi-ryhmän, joka kokoontui lau-

antaisiin konserttien jälkeen lukemaan venäläisiä partituureja varta vasten tapaamia varten vuokratusta asunnossa Auteuil'n kaupunginosassa Pariisissa. Porukka, johon vuosien aikana kuuluivat muiden muassa Manuel de Falla, Igor Stravinsky, Léon-Paul Fargue ja Tristan Klingsor, oli ottanut nimensä huligaania tarkoittavasta slangisanasta. Lauantaisten lukupiiriin lisäksi Apassit kampanjoivat ärhäkkäästi uuden esteettisen tyylin keksineen Claude Debussyn puolesta ja koettivat kammata Pariisissa edelleen päämäärineet wagnerilaiset voimat valtaistuimiltaan. Lopulta he onnistuivat – Ravelin ja Debussyn impressionistinen sävelkieli voisi hyvin olla koko ensimmäistä maailmansotaa edeltäneen ranskalaisytylin tunnusmusiikkia.

Kuten samaan aikaan syntynyt Debussyn sarja *Images* sekä Ravelin *Miroirs* (Peilit, 1903–1905) oli paitsi soitto- myös sävellystekninen harppaus kohti modernistista maailmaa ja Ravelin omaleimaista sävelkieltä. "Miroirs muodostaa pianokappaleiden sarjan, joka merkitsi sointujen kehityksessä suurta muutosta ja hämmensi entiseen tyyliin tottuneita muusikoita", Ravel totesi. Jokainen sarjan viidestä osasta on omistettu yhdelle Apassien jäsenelle ja kantaa kuvailevaa otsikkoa, jota ei kuitenkaan kannata ottaa kirjaimellisena kuunteluoppaana, päin vastoin. Sarjan nimen mukaisesti kuulokuva elää heijastuksina tai impressioina, vähän vääristyneinä, ammoisten muistojen haalistamina hahmoina. Ravel tuo kappaleissaan eteemme hämärän peittämiä perhosia, murheellisia lintuja, aalloilla keikkuvan veneen, espanjalaisen musiikin muistumia ja laaksossa kaikkuvia kelloja. Näemme ne haaleissa väreissä ja häivyttettyinä ääriivoina. Vaikka sarjan tyyli on kieltämättä impressionistinen, sekä Ravel että Debussy karsastivat maalaustaiteesta lainattua termiä.

Ensimmäinen kappale Yöperhosia (*Noctuelles*) on omistettu Léon-Paul Farguelle, joka kirjoitti teoksen kylkeen myös lyhyen runon yöperhosten matkasta uuteen pesään. Teos on esimerkillinen näyte Franz Lisztin jalanjäljissä kulkeneen Ravelin persoonallisesta soittoteknisestä briljanssista, jossa siipien räpyttelyn imitointi ja äkkinäisinä rapisevat murtosoinnut pesivät kromaattisesti värityyissä harmonioissa. Toinen kappale Surulliset linnut (*Oiseaux tristes*) on omistettu Miroirsin kantaesittäneelle pianistille Ricardo Viñesille. Ravel on kertonut, että kappale kuvaa lintuja pimeään metsän painostavassa tunnelmassa kesän kuumimpina tunteina. Kolmas osa, taidemaalari Paul Sordesille omistettu Pursi valtamerellä (*Une barque sur l'océan*)

käyttää tunnistettavaa vesiaihetta, aaltoilevia murtosointuja Ravelin kahden muun vesikappaleen, *Jeux d'eau* ja *Ondinen* tapaan. Espanjan rajalla syntyneen Ravelin suonissa virtasi äitinsä puolelta baskiverta, jota hän vuodatti useisiin teoksiinsa. Narrin aamupäivä (*Alborada del gracioso*), sarjan neljäs, näyttävin ja kuuluisin osa tunnetaan paremmin Ravelin vuonna 1918 tekemänä orkesterisovitukseksi. Narrin aamupäivässä kuullaan muistumia kastanjeteista, espanjalaisesta kitarasta ja surumielisestä flamencomelodiasta. Sarjan päättävässä Kellojen laaksossa (*La vallée des cloches*) äänimaisemassa väreilevät kymmenien erisävyisten kellojen kaiut.

"Mikään ei ole niin inhottavaa kuin musiikki ilman piilomerkityksiä" Ravel lainasi Frédéric Chopinia vuonna 1910 kirjoittamassaan esseessä, jossa hän tunnustaa pohjattoman rakkautensa tämän musiikkiin. Sarjassa ei silti ole kyse taiteilijan henkilökohtaisista tunnetiloista kuten romantikoilla, vaan siinä kuvaillaan lähes objektiivista näkymää kuin säveltäjän omien silmien läpi katsottuna. Vuosia myöhemmin Ravel paljasti, että sen syvemmät tasot kumpuavat William Shakespearen näytelmästä Julius Caesar, sen ensimmäisen näytöksen toisesta kohtauksesta, jossa Cassius tivaa Brutukselta syytä tämän yhtäkkiseen alakuloisuuteensa. "Sano, hyvä Brutus, voitko nähdä kasvosii? En, Cassius, sillä silmä näkee itsensä vain heijastuksena, muiden esineiden pinnasta."

Jaani Länsiö

JEAN-EFFLAM BAVOUZET – KOLME POINTTIA

• *Olet syventynyt Joseph Haydnin sonaattien levyttämiseen.*

Haydnin sonaattien levyttäminen eroaa Beethovenista, sillä Beethoven on verrattain suorasukainen siinä, kuinka hänen teoksiaan tulisi soittaa. Haydn taas on sitä paljon vähemmän. Joka kerta teoksiin uppoutuessani olen löytänyt uutta kauneutta, uusia

ideoita. Olen lisännyt korukuvioita ja pyrkinyt muodostamaan perustellun dynaamisen suunnitelman, josta tulkintani ovat alkaneet muodostua. Olen hyödyntänyt kaikki käytössäni olevat keinot – tyyliajuni, vaistoni, kaiken sen tiedon joka minulla on, jotta musiikista muodostuisi mahdollisimman kiinnostavaa.

• • **Miten Haydnia tulee lähestyä?**

Pianistin on luotava Haydnin oma maailmansa ja logiikkansa toivoen samalla, ettei etäänny liian kauas säveltäjän pyrkimyksistä, jotka kuitenkin tarkkojen tietojen puuttuessa jäävät ainaiseksi mysteeriksi. Mitä enemmän etenin työssäni tähän suuntaan, sitä rajattomampi perusteltujen mahdollisuuksien näkymä eteeni aukesi.

• • • **Olet tuonut esiin myös vähemmän tunnettua Haydnia.**

Haydnin 62 sonaatin joukossa on ehkä 25 kiistatonta mestariteosta, jotka tunnetaan ja joita konserteissa nykyään soitetaan; ei tarpeeksi mutta kuitenkin. Niiden esittäminen on yksinkertaisesti fantastista! Kaikkein suurinta riemua minulle on silti tuonut vähemmän tunnettujen sonaattien löytäminen ja herättäminen eloon. Sitä jään levytysprojektistani eniten kaipaamaan.

(Toimitettu New York Timesissa 16.9.2022 julkaistusta haastattelusta, jossa Bavouzet kertoo 13 vuotta kestäneestä Haydnin 62 sonaatin levytyshankkeestaan.)

JEAN-EFFLAM BAVOUZET

Jean-Efflam Bavouzet on aikamme tunnetuimpia ja juhlituimpia ranskalaispianisteja. Viime aikoina hän on näyttänyt mainetta erityisesti Haydnin pianosonaattien ilmeikkäillä tulkintoillaan. Bavouzet tunnetaan myös ranskalaisten teosten levytyksistä, joilla

kuuluu kosketuksen ihmeellinen herkkyys ja kerroksellisuuden taju.

Uransa aikana Bavouzet on julkaissut useita laajoja ja ylistettyjä levytyskokonaisuuksia, kuten levytykset Haydnin ja Beethovenin pianosonaateista, Stravinskyn teoksista pianolle ja orkesterille sekä kokonaislevytykset Beethovenin, Bartókin, Prokofievin ja Ravelin pianokonsertoista ja koko Debussyn pianotuotannosta. Bavouzet'n levytyksiä on palkittu mm. Diapason d'Or ja Choc de l'année -palkinnoilla ja ylistäviä arvioita niistä ovat kirjoittaneet mm. Gramophone ja BBC Music, Choc-Classica ja the New York Times.

Bavouzet esiintyy säännöllisesti mm. Cleveland Orchestraan, San Franciscon ja BBC:n sinfoniaorke-

terien sekä Lontoon filharmonian solistina. Hänen yhteistyökumppaneihinsa lukeutuvat kapellimestarit Gianandrea Noseda, François-Xavier Roth, Vasily Petrenko, Louis Langrée ja Sir Andrew Davis. Bavouzet on työskennellyt läheisesti myös Pierre Boulez'n, Karlheinz Stockhausenin, György Kurtágin ja Vladimir Ashkenazyin kanssa sekä nostonut esille harvinaisempia ranskalaisia teoksia mm. säveltäjiltä Gabriel Pierné ja Albéric Magnard.

Kaudella 2022/23 Bavouzet kiertää maailmaa Sydneyn sinfoniaorkesterin, Tokion Metropolitan Sinfonian, Prahan radio-orkesterin, Marseillen filharmonisen orkesterin ja São Paulon sinfoniaorkesterin solistina. Resitalistina Bavouzet esittää mm. kolmea erilaista Debussy-ohjelmaa. Konsertteja kuullaan Ferrara Musica -festivaalilla, Sydney City Recital Hallissa, Sala São Paulossa, Helsinki Seriös -konsertisarjassa Sibelius-Akatemian konserttisalissa sekä Lontoon Wigmore Hallissa, jossa Bavouzet'lla on meneillään kolmevuotinen residenssitaiteilijan kausi.

Pe 4.8. klo 15.00 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 35 / 28 €

JENEBA KANNEH-MASON

” Vanhempani rohkaisivat
meitä lapsia kuuntelemaan
kaikkea mahdollista
musiikkia. ”

Jeneba Kanneh-Mason © John Davis

XXIV MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT 2023

KONSERTTIOHJELMA

DMITRI SHOSTAKOVITSH (1906–1975)
Preludi ja fuuga D-duuri
kokoelmasta 24 preludia ja fuugaa (1951)

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827)
Pianosonaatti D-duuri Op. 10 nro 3
I Presto
II Largo e mesto
III Menuetto: Allegro
IV Rondo: Allegro

SERGEI PROKOFIEV (1891–1953)
10 kappaletta baletista Romeo ja Julia
Kansantanssi *Allegro giocoso*
Kohtaus *Allegretto*
Menuetti *Assai moderato*
Julia-tyttönen *Vivace*
Naamiot *Andante marciale*
Montaguet ja Capuletit *Allegro pesante*
Munkki Lorenzo *Andante espressivo*
Mercurio
Tytöjen tanssi *Andante con eleganza*
Romeo ja Julia ennen eroa *Lento*

JENEBA KANNEH-MASON – KOLME POINTTIA

• *Olet kasvanut tunnetussa muusikkoperheessä.*

Vanhempani rohkaisivat aina meitä lapsia kuuntelemaan kaikkea mahdollista musiikkia klassisesta reggaeen. Jo isovanhempani olivat kannustaneet vanhempiani soitinten ääreen, ja nämä puolestaan toivat meidän perheeseemme rakkauden musiikkiin. Itse aloitin pianon äärellä kolmevuotiaana. Kaksi vuotta myöhemmin aloin soittaa selloa, mutta varttuessani piano veti enemmän puoleensa orkestraalisten mahdollisuuksiensa ja pianolle kirjoitetun repertuaarin vuoksi.

• • *Perheenne on hyvin suosittu kotimaassanne.*

Perheemme on aina ollut tosi kiitollinen Isossa-Britanniassa saadusta tuesta, emmekä koskaan ota suositamme itsestäänselvyytenä. On mahtavaa, että ihmiset saapuvat konsertteihimme, sillä rakastamme esiintyä heille!

• • • *Mitä odotat matkaltasi Suomeen?*

Suomen-matkaltani odotan sitä, että pääsen vierailemaan Helsingissä ja tietenkin sitä, että pääsen Mäntäsä esittämään tämän voimallisen ohjelman.

JENEBA KANNEH-MASON

20-vuotias **Jeneba Kanneh-Mason** kuuluu tunnettuun englantilaiseen Kanneh-Mason -muusikkoperheeseen, jonka kaikki seitsemän sisarusta soittavat. Jeneba Kanneh-Mason on perheen kolmas kansainväliselle solistiuralle noussut nuori

muusikko, pianistisarensa Isatan ja sellistiveljensä Shekun jälkeen. Britanniassa Kanneh-Masoneista on kuvattu lukuisia dokumentteja CBS:lle ja BBC:lle, mm. koronasulun aikainen Imagine-sarjan dokumentti *This House is Full of Music* (2021).

Jeneba Kanneh-Mason on palkittu Classic FM -radion Rising Stars -tittelillä vuonna 2021 ja hän oli yksi finalisteista vuoden 2018 BBC:n Young Musician -ohjelmassa. Lisäksi hän on esiintynyt mm. The Bafta's ja The Royal Variety Performance -televisio-ohjelmissa. Jeneba Kanneh-Mason on niittänyt menestystä perinteissään pianokilpailuissa, joista mainittakoon kansainvälinen Lagny-Sur-Marne Pianokilpailu Ranskassa 2014 ja The Nottingham Young Musician -pianokilpailu Britanniassa 2013. Kanneh-Masonille

on myönnetty myös Iris Dyer -pianopalkinto Lontoon Royal Academy of Musicissa, jossa hän tällä hetkellä opiskelee Vanessa Lataarchen johdolla Victoria Robey -stipendiaattina.

Kanneh-Masonin uran viimeisiin kokokohtiin kuuluvat vuoden 2022 debyyttikonsertit Philharmonian ja BBC Philharmonian kanssa, levytys Wienin radion sinfoniaorkesterin kanssa sekä sooloresitaalit Zürichin Tonhallessa, Lontoon Wigmore Hallissa sekä Rheingau, Cheltenham, Bradfield ja Lamberhurst -festivaaleilla. Vuonna 2022 hän esiintyi myös Kanneh-Mason-perheen maailmankiertueella.

Jeneba Kanneh-Masonia on luonnehdittu Fraser's ja Music OMH -musiikkilehtien arvosteluissa "ikänsä kypsemmäksi musiikin tulkitsijaksi, jolla on musiikillista näkemystä, teknistä tarkkuutta ja lavakarismaa."

Angela Hewitt Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-salissa (2022). © Ville Hautakangas

Operaatio Pirkanmaa

- elämyksiä kulttuurista!

TAIDE
KAUPUNKI

MÄNTTÄ-VILPPULA
TAIDEKAUPUNKI

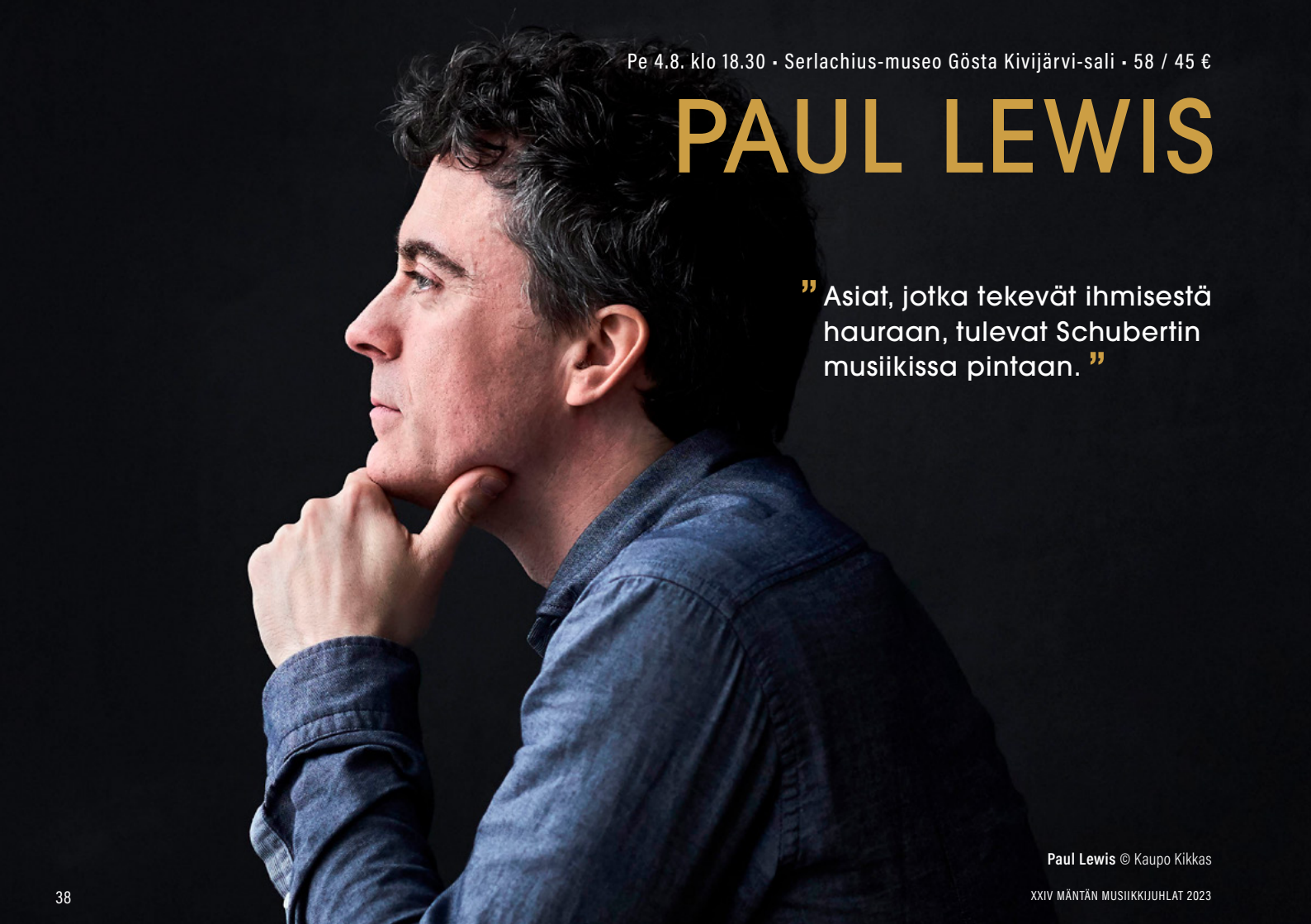
SERLACHIUS
museot

MÄNTÄN
KUVATAIDEVIIKOT

MÄNTÄN
MUSIIKKIJUHLAT

KUVATAITEEN
VALTAKUNTA
REALM OF
FINEARTS
2022

Pe 4.8. klo 18.30 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 58 / 45 €

PAUL LEWIS

”Asiat, jotka tekevät ihmisestä hauraan, tulevat Schubertin musiikissa pintaan.”

Paul Lewis © Kaupo Kikkas

XXIV MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT 2023

KONSERTTIOHJELMA

FRANZ SCHUBERT (1797–1828)

Pianosonaatti C-duuri *Reliquie* D 840

I Moderato

II Andante

Pianosonaatti A-duuri D 664

I Allegro moderato

II Andante

III Allegro

väliaika

FRANZ SCHUBERT

Pianosonaatti a-molli D 845

I Moderato

II Andante poco moto

III Scherzo: Allegro vivace – Trio: Un poco più lento

IV Rondo: Allegro vivace

Franz Schubert: Pianosonaatit D 840, D 664 ja D 845

Sonaatti C-duuri D 840

Franz Schubertin (1797–1828) pianosonaateissa on kuultavissa säveltäjän koko Wienissä eletty elämä: Beethovenin harras ihailu, rakkaus lauluihin ja runoihin, wieniläisten tanssien kaiut ja kodeissa soitettujen pienten karakterikappaleiden välittömyys ja lumovoima. Schubert oli kuin luonnonlapsi ilmiömaisessä lahjakkuudessaan luoda koskettavia melodioita, joita hän osasi värittää hienovaraisella harmoniankäsitteilyllään aina kulloiseenkin tunnelmaan sopivaksi. Tämä taito yhdistettynä hänen taipumukseensa inspiroitua lukemistaan runoista teki hänestä liedtaiteen ylittämättömän mestarin. Pieni, ihaileva ystäväpiiri kokoontui kuulemaan näitä liedejä ja lyhyitä pianolle sävellettyjä karakterikappaleita, joissa säveltäjä esitteli omimman tyylinsä itse pianon ääressä soittaen. Niiden rinnalla hän kuitenkin löysi pianosonaateissaan myös suuren, kypsän pianotyylin, kenties osittain Beethovenin innoittamana. Beethovenin viimeisten sonaattien julkaisuvuonna 1822 Schubert sävelsi kuuluisan pianojärkeen *Wanderer*-fantasian, jonka voi katsoa aloittaneen uuden aikakauden Schubertin pianismissa. Uudenlainen suuruus tässä yhteydessä merkitsi niin muodon laajuutta ja kokeilevuutta kuin klaviatuurin käytön rikkauttakin, aina orkestraalisiin tehoihin saakka.

Franz Schubertin sonaatti C-duuri D 840 on vuodelta 1825, jolloin hän sävelsi samanaikaisesti myös sonaattia a-molli D 845. Jotakin säveltäjän pyrkimyksistä kohti suurempia ulottuvuuksia pianosonaatin ilmaisussa kertoo se, että hän julkaisi a-molli-sonaatin nimellä *Grande Sonate*. Sama määre olisi todennäköisesti tullut myös C-duuri-sonaatille, mutta sitä Schubert ei koskaan antanut julkaistavaksi. Samana vuonna sonaattien kanssa säveltäjän työpöydällä oli myös ”Suuri” sinfonia C-duuri D 944. Vuotta aiemmin Schubert oli kirjoittanut ystävänsä Kupelwieserille halunsa etsiä laajempaa sinfonista ilmaisuja, raivata tietä jousikvartettojen säveltämisen myötä kohti suurta sinfoniaa. Samankaltaista suurten muotojen hakemista oli siis samanaikaisesti sekä sinfonian että sonaatin parissa. C-duuri-sonaatissa onkin kuultavissa kaikuja C-duuri-sinfoniasta, tietenkin jo saman sävellajinsa myötä, mutta myös aiheiden ja niiden käsitteilytavan samankaltaisuutena.

Gustave Courbet, *Maalaistalo Ranskan Jurassa*, ajoitus ei tiedossa, öljyväri kankaalle, Gösta Serlachiuksen taidesäätö.

Kuva: Hannu Miettinen.

C-duuri-sonaatti, lisänimeltään *Reliquie* (Pyhäinjäännös) jäi keskeneräiseksi. Jostain syystä Schubert ei koskaan viimeistellyt aloittamiaan Menuettia ja Rondoa, joiden piti muodostaa sonaatin kaksi viimeistä osaa. Kaksi ensimmäistä osaa ovat sen sijaan valmiiksi hiottuja helmiä, ja täydellinen osoitus Schubertille tyypillisestä, hienovaraisesta tavasta luoda sisäistä draamaa yhtä ja samaa melodiaa laajentaen, käyttäen sen moninaisia mahdollisuuksia eri tunnelmiin yllättävien harmonioiden ja taidokkaiden rytmimuunnosten avulla.

Sonaatin ensimmäinen osa *Moderato* alkaa seesteisellä teemalla, jonka pianistin molemmat kädet aloittavat yksinäisesti (unisono), hieman samaan tapaan kuin sinfonian käyrätorvien aloitus. Tätä seuraa lempeä sointujen sarja. Vähitellen rytmien energia alkaa saada yhä enemmän jalansijaa, kuljettaen draamaa eteenpäin. Pääteema pääsee kunnolla vauhtiin mahtipontisessa fortessa, jonka jälkeen Schubert luo odotusta sinfoniseen tapaan käytettyjen sointujen avulla kohti sivuteemaa. Sivuteema on muunnos pääteemasta ja soi yllättävässä sävellajissa, lohduptomassa h-mollissa sykkivän rytmin säestyksellä. Kehittelyn jännitettä Schubert rakentaa jatkuvan triolirytmien kannattelemana.

Toinen osa *Andante* esittelee surumielisyyttä huokailevan melodian, jota varioidaan monin pianistisin hienouksin. Muuntelun keinot ovat myös lähellä orkesterin instrumentaatiota: on helppo esimerkiksi kuvitella pianon ylärekisterin kepeät staccatosoinnut puupuhallinryhmän ja matalat uhkaavat septimiaiheet kontrabassojen ja sellojen esittämänä. Toisaalta monet tehokeinot ovat puhtaasti pianistisia, kuten näyttävät oktaavit ja säihkyvät soinnut. Ensimmäisen osan tapaan unisonoa on käytetty paljon myös tässä osassa, ja nämä unisonomelodiat on kehitelty ensimmäisen osan materiaalista, nyt C-duurin sijaan koskettavassa c-mollissa. C-molli näyttäytyy niin Beethovenin kuin Schubertin teoksissa erityisenä sävellajina, ilmentäen usein kohtalokkuutta tai riipaisevaa surua.

Robert Schumann, joka oli Franz Lisztin ohella yksi suurimpia Schubertin musiikin ihailijoita ja puolestapuhujia, säilytti C-duuri-sonaatin käsikirjoitusta ja sen ensimmäinen osa julkaistiin vasta yksitoista vuotta säveltäjän kuoleman jälkeen. Koko käsikirjoitus viimeistelemättömine osineen julkaistiin vuonna 1861. Sonaattia esite-

tään useimmiten kaksiosaisena, toisinaan myös kokonaisena, mm. Ernst Krenekin tai Walter Rehbergin täydentäminä versioina. Kiintoisana yksityiskohtana mainittakoon, että sonaatin ohella myös suuri C-duuri-sinfonia kulkeutui juuri Schumannin mukana Wienistä Leipzigiin, jossa se sai ensimmäisen julkisen esityksen kokonaisuudessaan Felix Mendelssohnin johtamana vuonna 1839.

Sonaatti A-duuri D 664

Sonaatti A-duuri D 664 on sävelletty suurella todennäköisyydellä kesällä 1819 Steyris-ssä Ylä-Itävallassa ja sitä leimaa auvoisa aurinkoisuus. Sonaatissa on sukulaisuutta Schubertin suosituimpiin kamarimusiikkiteoksiin lukeutuvan *Forelli-kvinteton* D 667 kanssa, ja nuo kaksi teosta julkaistiin yhdessä vuonna 1829, vuosi säveltäjän kuoleman jälkeen. Täyttä varmuutta sävellysajankohdasta ei ole, mutta teoksia sävyttää samankaltainen aurinkoisuus ja soljuva, keväinen riemu. Schubert omisti sonaattinsa Josephine von Kollerille, jota hän piti ”hyvin sievänä” ja etevänä pianistina. Onnen-täyteinen teos lienee heijastellut rakastuneen nuoren säveltäjän mielenliikkeitä – säveltäjän, joka tuolloin oleskeli keskellä Itävallan kauneinta maaseutua.

Sonaattia kutsutaan ”pieneksi” A-duuri-sonaattiksi, lähinnä erotukseksi viimeisen vuoden mammuttimaisesta A-duuri-sonaatista D 959. Kestoltaan pieni A-duuri-sonaatti onkin Schubertin lyhyimpiä pianosonaatteja, ja samalla yksi rakastetuimmista. Sonaatissa on kolme osaa. Ensimmäinen osa *Allegro moderato* soi lämpimänä A-duurissa, ja vasemman käden kahdeksasosien kulku pitää iloisena soljuvan energian liikkeessä. Osassa on välitöntä mutkattomuutta ja suloista kauneutta, toki myös Schubertille ominaisia kipeitä ja syvältä riipaisevia hetkiä. Triolisäestyskuviot toistuvat usein lämpimän melodian seurana, aivan samaan tapaan kuin Schubertin toisenkin A-duuri-sonaatin kohdalla.

Toinen osa *Andante* on kirjoitettu D-duurissa. Alun intiimi, henkistynyt tunnelma vaihtuu saman melodian molliversiossa surumieliseksi ja koskettavan kauniiksi. Kolmas osa *Allegro* on jälleen A-duurissa soiva kepeän riemukas ilottelu, jossa riittää myös pianistista sähköä.

Sonaatti a-molli D 845

Schubertin a-molli-sonaatti D 845 (1825) oli ensimmäinen kolmesta säveltäjän elinaikana julkaistuista pianosonaateista ja tuli julki vuonna 1826 nimellä *”Première Grande Sonate op. 42”*. Sonaatti on omistettu arkkiherttua Rudolfille, joka oli tunnettu Beethovenin oppilas ja suosija. Pian Schubertilta julkaistiin myös kaksi muuta sonaattia: *”Seconde Grande Sonate”* D-duuri D 850 sekä sonaatti G-duuri D 894. Näiden kolmen sonaatin vuosilta 1825–1826 katsotaan kuuluvan Schubertin ”keskikauden” sonaatteihin, hieman samaan tapaan kuin kolmea viimeistä sonaattia vuodelta 1828 kutsutaan kokonaisuutena myöhäissonaateiksi.

Schubert itse oli ilmeisen tyytyväinen a-molli-sonaattiinsa. Hän esitti sitä usein, ja erityisesti toinen osa *Andante* oli suosittu. Kirjeessään isälleen Schubert toteaa: ”Erityisesti uuden sonaattini variaatiot miellyttivät ... esitin sitä sellaisenaan, ja menestyksellä, sillä useimmat ihmiset vakuuttivat minulle, että koskettimet muuttuivat lauluääniksi käsieni alla, ja jos näin todella on, se ilahduttaa minua suuresti, sillä en voi sietää sitä kirottua hakkaamista, johon arvostetutkin pianistit sortuvat, ja joka ei miellytä korvaa eikä mieltä.”

Schubertin a-molli-sonaatissa D 845 on selviä yhtymäkohtia C-duuri-sonaattiin. Ensimmäisten osien unisono-aloitus sekä sointujen jatko ovat samaa sukua. Kummankin sonaatin toinen osa on variaatiomuotoinen. A-molli-sonaatin ensimmäinen osa *Moderato* alkaa kuiskaavalla unisonomelodialla pahaenteiseen sävyyn, ja uhkaavuus lisääntyy synkooppirytmian myötä kohti räjähtäviä sointuja. Schubert käyttää taidokkaasti *länder-* ja *ecossaise-*tansseista tuttua rytmikkaa jalostettuna sonaatin tarpeisiin, jännitteisen dramaturgian rakennusaineeksi. Schubert lainaa myös osan samoihin aikoihin säveltämästään laulusta *Totengräbers heimwehe* (Haudankaivajan koti-ikävä). Kehittelyjakso luo illuusion ajan laajenemisesta äärimmilleen. Melodia ikään kuin vaeltaa läpi erilaisten tunnelmien ja maisemien.

Toinen osa *Andante poco moto* koostuu teemasta ja sen viidestä muunnelmasta. Osa alkaa C-duurissa ja käy läpi monenkirjavan sävellajikierroksen c-mollin ja As-duurin kautta takaisin C-duuriin. Tämä osa muistuttaa erityisesti sävellajisuhteil-

taan Schubertin Impromptua B-duuri D 935, joka sekun on variaatiomuotoinen. Elohopeamainen kolmas osa *Scherzo* leikittelee ensimmäisen osan materiaalilla ja vetää koko sonaatin temaattisia ja harmonisia aineksia yhteen. Se, kuten myös finaali *Rondo* kulkevat jälleen a-mollissa. Finaali etenee vääjäämättä kahdeksasosien ikiliikkujamaisessa liikkeessä kohti loppukiihdytystä ja sonaatin huipennusta.

Sonja Fräki

PAUL LEWIS – KOLME POINTTIA

• **Mitä elementit Schubertin musiikissa ovat sinulle erityisen läheisiä?**

Rakastan Schubertin haavoittuvuutta. Rakastan haurautta. Rakastan erottelukyvyn puutetta. Tietyllä tavalla Schubert on kaikkein todellisinta ja inhimillisintä musiikkia. Hän on mitä on, kaikkinen huolinen, heikkokuisineen ja neurooseineen – ja se kuuluu musiikissa. Asiat, jotka tekevät ihmisestä hauraan – menetys, toivo, nostalgia – ne kaikki tulevat Schubertin musiikissa pintaan. Siksi rakastan sitä paljon.

• • **Mikä jokapäiväisessä elämässä antaa sinulle inspiraation ymmärtää Schubertia?**

Kaikki elämäkokemuksemme ruokkivat sitä, keitä olemme muusikkoina, kuinka lähestymme musiikkia ja kuinka käsitämme musiikillisia hahmoja. Vaikka koemme nykyään menetyksiä, surua ja tragediaa, on tärkeää muistaa, että omat kokemuksemme eivät välttämättä ole samanlaisia kuin Schubertin kokemat. Tulkitsijan tehtävä on siirtää omat kokemuksensa musiikkiin, ei siirtää huomiota musiikista esiintyjään.

• • • **Olet todennut, että Schubertin sonaattien sarjan soittaminen on kuin viettäisi paljon aikaa läheisen ystävän kanssa. Mitä toivot yleisön kokevan tämän matkan aikana?**

Toivon, että yleisö voisi aistia jollain tavalla minun ja Schubertin välisen läheisen suhteen sen kaikkine puolineen. Tarkoitin, että jopa läheisten ystävien kanssa koetaan nousuja ja laskuja, ei koskaan pelkästään taasaista etenemistä. Ihmiset ovat kompleksisia, kuten on myös hienoin musiikki – siinä on selkeä yhteys.

(Lewisin kommentit on lainattu Anson Yeungin tekemästä haastattelusta; Interlude -musiikkijulkaisu 15.2.2023.)

PAUL LEWIS

Paul Lewisia on usein tulleerattu erääksi aikamme merkittävimmistä pianisteista. Erityisesti Lewisin levytykset Beethovenin ja Schubertin keskeisistä pianosävellyksistä ovat vakiinnuttaneet hänen asemansa keskieuropalaisen taidemusiikin johtavana

tulkitsijana niin yleisön kuin kriitikoidenkin silmissä. ”Mikäli kaikista nykyisten ja menneiden mestareiden Beethovenin sonaattien kokonaislevytyksistä olisi suositeltava yhtä, olisi se Paul Lewisin levytys” on New York Timesin Anthony Tommasini todennut. Paul Lewisin diskografia sisältää Beethovenin ja Schubertin teosten lisäksi myös mm. Lisztin h-molli-sonaatin ja muita myöhäisteoksia, Brahmsin d-molli-konserton sekä Robert Schumannin ja Modest Musorgskin laulusarjoja tenori Mark Padmoren kanssa.

Lewisin Harmonia Mundi -merkillä julkaisemille levytyksille on myönnetty lukuisia palkintoja, mm. Edison- ja Gramophone-palkintoja, Diapason d’Or -palkinto, Der Deutschen Schallplattenkritik -palkinto, Premio Internazionale Accademia Musicale Chigiana -palkinto ja South Bank Show Classical Music -palkinto. Kuningatar Elisabeth myönsi Lewisille vuonna 2016 Commander of the British Empire -arvonimen (CBE).

Paul Lewis on konserttipianistin urallaan ehtinyt esiintyä maailman merkittävillä konserttilavoilla kuten Lontoon Royal Festival Hall, New Yorkin Alice Tully ja Carnegie Hall, Wienin Musikverein ja Konzerthaus, Pariisin Théâtre des Champs-Élysées ja Amsterdamin Concertgebouw. Lewis tekee myös säännöllisesti yhteistyötä maailman merkittävien orkestereiden solistina, joista mainittakoon Bostonin, Chicagon ja Lontoon sinfoniaorkesterit, Berliinin, Lontoon, Los Angelesin ja New Yorkin filharmonikot sekä Amsterdamin Concertgebouw-orkesteri, The Cleveland Orchestra, Zürichin Tonhalle-Orchester, Leipzigin Gewandhausorchester ja Mahler-kamariorkesteri.

Liverpoolissa syntynyt Lewis opiskeli Guildhall School of Music and Dramassa Lontoossa sekä yksityisesti Alfred Brendelin kanssa.

Seong-Jin Cho Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-salissa (2022). © Ville Hautakangas

La 5.8. klo 13.00 · Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali · 40 / 30 €

PIOTR PAWLAK

KONSERTTIOHJELMA

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827)

sov. Franz Liszt (1811–1886)

Sinfonia nro 3 Es-duuri op. 55, S. 464/3

I Allegro con brio

II Marcia funebre: Adagio assai

III Scherzo: Allegro vivace

IV Finale: Allegro molto

MAURICE RAVEL (1875–1937)

La Valse (1920)

” Rakastan sitä vapautta, joka pianistilla on luodessaan musiikkia itsenäisesti. ”

PIOTR PAWLAK – KOLME POINTTIA

• **Tasapainoilet pianon ja matematiikan välillä. Kumpi on voitolla?**

En ole vielä varsinaisesti valinnut pianon ja matematiikan välillä, teen tohtorintutkimtoa myös matematiikasta. Musiikki kyllä viehättää minua enemmän. Esiintyessäni ja harjoitellessani voin todella koetella omia rajojani. Soittamisen hetkellä luon jotain uutta, joka on olemassa vain siinä hetkessä ja paikassa. Jokainen esitys kapaleesta on erilainen.

Valitsin pianon jo pienenä, koska se oli ainoa soitin, jota saatoin soittaa itseskeni. Jos nyt pitäisi valita jokin soitin, valitsisin edelleen samoin. Rakastan sitä vapautta, joka pianistilla on luodessaan musiikkia itsenäisesti. Minulle musiikin tärkeitä elementtejä ovat harmoniat ja polyfonisuus, juuri ne jotka piano instrumenttina pystyy toteuttamaan.

• • **Olet kilpaillut paljon. Mikä kilpailemisessa viehättää?**

Vaikka olen kilpaillut paljon, en itseasiassa pidä siitä juuri lainkaan! Taiteilijuus ei mielestäni ole sellaista, jota voi mitata. Olen silti osallistunut kilpailuihin, koska nykymaailmassa ne ovat lähes ainoa tapa aloittaa ura pianistina.

• • • **Viime lokakuussa voitit Helsingissä viidennen kansainvälisen Maj Lind -pianokilpailun. Minkälainen kokemus se oli?**

Maj Lind -kilpailujen ajan tunsin oloni yllättävän hyväksi! Pidän Sibelius-Akatemian ja Helsingin ilmapiiristä. Erityisesti minua kosketti se, kuinka positiivisesti yleisö reagoi esiintymiseeni, ja tietysti se ilahdutti, että jury arvosti tulkintojani.

PIOTR PAWLAK

Gdanskilaisella **Piotr Pawlalla** (s. 1998) on hallussaan kilpailemisen jalo taito. Suomessa Pawlak voitti vuoden 2022 kansainvälisen Maj Lind -pianokilpailun ja villitsi Helsingin yleisön lavakarimallaan ja omaleimaisilla tulkinnoillaan. Piotr Pawlakia on keuhuttu älykkääksi pianistiksi, jolla on syvällistä musiikin ymmärrystä, hienostunut soitinto ja virtuoosinen tekniikka, joka antaa hänelle vapauden toteuttaa teosten suuria kontrasteja.

Ennen Maj Lind -voittoa Pawlak on palkittu 1. ja 2. voittosijoilla myös seuraavissa kansainvälisissä kilpailuissa: XI Darmstadtin Chopin-pianokilpailu (2017), I Pekingin Frédéric Chopin kilpailu nuorille pianisteille (2016), Puolalaisen musiikin Stanislaw

Moniuszko -kilpailu Rzeszówissa (2019), Krakovan Chopin at Wawel -kilpailu (2019) ja 8. Budapestin Chopin-kilpailu (2018). Onpa hänellä voittosijoja myös urku- ja sävellyskilpailuista Gdanskissa (2018), Rumiassa (2017) ja Katowicessa (2020).

Pawlak on opiskellut Gdanskin musiikkiakatemiassa pianonsoittoa Waldemar Wojtalin johdolla sekä orkesterinjohtoa Zygmunt Rychertin johdolla. Tämän lisäksi hänellä on maisterintutkiminto matematiikassa Gdanskin yliopistosta vuodelta 2020 ja useita kilpailuvoittoja tälläkin alalla.

Menestys pianistina on vinyt Piotr Pawlakin esiintymään lukuisiin Euroopan maihin, Kiinaan ja Yhdysvaltoihin. Hän on esiintynyt Varsovan kansallisen sinfoniaorkesterin, Puolan filharmonisen kamariorkesterin, Ningbo sinfoniaorkesterin, Baltian filharmonisen orkesterin, Accademia Teatro La Scala -orkesterin ja RSO:n solistina.

La 5.8. klo 18.30 • Serlachius-museo Gösta Kivijärvi-sali • 58 / 45 €

GABRIELA MONTERO

”Syvä ja eläimellinen
yhteyteni musiikkiin lietsoo
luovuuttani.”

Gabriela Montero © Anders Brogaard

KONSERTTIOHJELMA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685–1750)

sov. **FERRUCCIO BUSONI** (1866–1924)

Chaconne sooloviulupartiiitasta BWV 1004

CÉSAR FRANCK (1822–1890)

Preludi, koraali ja fuuga (1884)

välialka

ROBERT SCHUMANN (1810–1856)

Karnevaali op. 9

Préambule: Quasi maestoso – Più moto

– Animato – Vivo – Presto

Pierrot: Moderato

Arlequin: Vivo

Valse noble: Un poco maestoso

Eusebius: Adagio

Florestan: Passionato

Coquette: Vivo

Replique: L'istesso tempo

Papillons: Prestissimo

A.S.C.H. S.C.H.A. (Lettres Dansantes): Presto

Chiarina: Passionato

Chopin: Agitato

Estrella: Con affetto

Reconnaissance: Animato

Pantalon et Colombine: Presto

Valse allemande – Paganini: Molto vivace

– Intermezzo: Presto – Tempo I: ma più vivo

Aveu: Passionato

Promenade: Con moto

Pause: Vivo

Marche des Davidsbündler contre les Philistines

GABRIELA MONTERO (s. 1970)

Improvisaatioita

Johann Sebastian Bach–Ferruccio Busoni: Chaconne

Tarinan mukaan J.S. Bach (1685–1750) oli jälleen kerran lähtenyt pitkälle konserttimatkalle ja jättänyt vaimonsa ja seitsemän lastaan odottamaan. Palattuaan kotiin Bach joutui kohtaamaan tragedian ilman mitään ennakkovaroitusta. Rakas vaimo Maria Barbara oli kuollut ja jo haudattukin. Surun murtamana Bach sävelsi vaimonsa ikuisiksi hautamuistomerkeksi suuren *Chaconnen* sooloviululle ja liitti sen D-duuri-sonaattinsa nro 2 mahtavaksi päätösosaksi.

Kertomuksen totuudellisuutta ei voida todistaa sen enempää vääräksi kuin oikeaksi. Varmaa on, että *Chaconne* syntyi noin vuonna 1720 Maria Barbaran kuoleman jälkeen, ja että yli 15-minuuttisena, ihmisyyden ja olevaisuuden tuolle puolen kurottavana testamenttina se lyö laudalta kaikki muut sonaatin osat niin kestoaltaan kuin painavuudeltaan.

Teoksen asemaa viulun ja koko musiikin historiassa on mahdotonta lioitella; *Chaconnelle* ei kerta kaikkiaan löydy vertaista sen enempää Bachin kuin hänen kollegoidensa tuotannossa, ja viulisteille se merkitsee korkeinta mahdollista tasoa niin tekniikan kuin tunteilmaisun kahleettomuudessa. Vielä kolmenkin sadan vuoden jälkeen teos jättää uusia jälkiä historiaan uusina sovituksina kaikille mahdollisille soittimille ja soitinkokoonpanoille. Pianisteille on langennut niistä parhaat: Johannes Brahms teki siitä etydin vasemmalle kädelle (1877) ja Ferruccio Busoni kahdelle kädelle – tai mieluiten kolmelle, jos sellainen vain olisi käytettävissä.

Ferruccio Dante Michelangelo Benvenuto Busoni (1866–1924) kuuluu historian suuriin pianisteihin ja pianosäveltäjiin. Toscanassa pian Italian yhdistymisen jälkeen syntynyt Busoni oli todellinen ihmelapsi, joka ankaran kasvatusohjelman ansiosta jatkoi ihmetekojä kuolemaansa saakka. Säälimättömien soittoharjoitusten lisäksi nuoren Busonin kuului tehtailla sävellyksiä väsymättä, mutta aikuisiällä tuotantotahti hidastui – noin kolmestasadasta sävellyksestä yli kaksisataa valmistui ennen hänen 20 ikävuottaan. Parhaiten Busoni tunnetaan J.S. Bachin teosten romantiikalla muhkeutetuista versioista, jotka olivat jo aikanaan niin suosittuja, että hänen vaimoan puhuteltiin Amerikassa rouva Bach-Busoniksi.

Jos Bachin *Chaconne* on testamentti viulisteille, Busonin *Chaconne* on sitä pianisteille. Vuonna 1893 syntyneessä sovituksessaan Busoni hylkää yksinäisen, itkevän viulun herkkyyden hakatakseen suruviestin marmorisiin kaksin käsin. Melodialinja on pysynyt lähes sellaisenaan, alkuperäiset harmoniatkin ovat Bachin todennäköisesti tarkoittamat, mutta väliäännet, kaikupedaalin ilmaan heittämät savuverhot ja orkestraaliset tehot patarumpuineen sinkoilevat suoraan sovittajan mielikuvituksesta oopperallisiin ulottuvuuksiin.

Barokkiaikaiseen muotoon perustuva *Chaconne* aloittaa 256 tahdin ja 64 muunnelman mittaisen matkansa esittelemällä sarabande-rytmillä avautuvan sointukierron. Tumma horisontti nousee esiin ensin 33 peräkkäisellä mollimuunnelmalla, sitten 19 muunnelmalla duurissa ja lopulta taas kahdellatoista muunnelmalla mollissa. Perille tullaan ajalle tyypillisesti muistelemalla lähtötilannetta, mutta yhtä suurta matkaa kokeneempänä.

Jaani Länsiö

César Franck: Preludi, koraali & fuuga

Belgialainen César Franck eli ja työskenteli eräänlaisena väliinputoajana. Hän eli belgialaisena Ranskassa, profiloitui urkuriksi pianistien kesken ja pianistiksi urkurien kesken. Patakonservatiiviksi kirkkosäveltäjäksi hänet leimattiin 1900-luvun taitteessa,

Helene Schjerfbeck, *Laiturilla*, 1879, öljyväri kankaalle, Gösta Serlachiuksen taidesäätiö.

Kuva: Sampo Linkoneva

kun Debussyn ja Ravelin johtama sukupolvi muokkasi ranskalaistyylillä uuden vuosisadan vaatimuksiin.

Myös Franck oli lapsinero, josta sorvattiin konserttilavojen kiintotähteä aivan liian ankarasti ja varhain. Heti isänsä kahleista vapauduttuaan Franck päättikin paeta ylipääsemättömiä menestyspaineita urkuperun suojiin ja vietti verrattain hiljaista eloa oppilaidensa kunnioittamana, mutta kollegoidensa väheksymänä opettajana sekä urkurina kuolemaansa saakka.

Suuri osa Franckin tuotannosta on laadultaan hengellistä ja nykyaikana pitkälti unohtunutta – tuotannon ylivoimaisesti korkeimmat huiput hän saavutti vasta viimeisellä vuosikymmenellään hylättyään musiikin uskonnolliset lähtökohdat: Piano-kvintetto f-molli (1878–1879), jousikvartetto D-duuri (1889); sinfonia d-molli (1886–1888); sinfoniset muunnelmat pianolle ja orkesterille (1885) edustavat romanttisen musiikin ranskalaista kiteytymää.

Franckin merkittävin soolopianokappale *Preludi, koraali ja fuuga* (1884) syntyi Beethovenin, Schumannin ja etenkin Lisztin hengessä, ja ilmiselväksi kunnianosoitukseksi J.S.Bachille – rahtusen romantisoituna tietenkin. Aikalaissäveltäjä Camille Saint-Saëns huomauttikin, ettei Franckin koraali ole koraali eikä fuuga ole fuuga, mutta mihinkään autenttiseen Franck tuskin edes pyrki. Barokkimuotojen tarkan jäljentämisen sijaan hän halusi heijastella niiden symboloimia ideoita, ja vaikka teos on kuoreltaan maallinen, sen tuonpuoleinen ulottuvuus kuuluu Bachilta lainatuissa aiheissa etenkin kantaatista *Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen* sekä h-molli-messun *Crucifixus*-osasta.

Preludi noudattelee vapaata, barokkiaikaista toccata-alkusoiton ideaa, jossa soittaja esittelee taitojaan improvisatorisilla juoksutuksilla. Franck tosin löytää pian muutaman sävelen teeman, jota hän alkaa kuljetella seikkailullisissa harmonioissa perin tyhjentävästi. Vasta jälkihuomiona syntyneestä koraalista Franck onnistuu muovaamaan kolmikon sykkivän tunnekeskuksen, jonka tunnistettavin aihe nousee lopulta myös fuugan huipennukseksi.

Jaani Länsiö

Robert Schumann: *Carnaval* op. 9

Neue Zeitschrift für Musik -lehden toimittaminen oli yli kymmenen vuoden ajan tärkeä osa Schumannin toimintaa: teksteissään hän puolusti musiikillisia ihanteitaan lahjomattomasti ja herkullisin sanakääntein. Konsertoidessaan Leipzigissa vuonna 1840 Franz Liszt esitti katkelmia Schumannin pianosarjasta *Carnaval* vuodelta 1835. Konsertista kirjoittamassaan kritiikissä Schumann kertoo sävellyksensä taustasta sekä sen ko. konsertissa saamasta vastaanotosta:

“Varovaiseen epäilyyni siitä, voisiko näin rapsodinen karnevaalielämä ylimalkaan tehota suureen yleisöön, hän [Liszt] vastasi varmana käsityksensä toivovansa sitä. Siitä huolimatta uskon että hän pettyi. Mutta aluksi muutama sana sävellyksestä, joka saa synnystään kiittää sattumaa. Erään pikkukaupungin nimi [Asch], jossa asui eräs tuttuni, sisälsi pelkästään sävelasteikkoon kuuluvia kirjaimia, jotka kuuluvat myös omaan nimeeni. Näin syntyi sävelellinen leikkely, jossa ei Bachin esikuvan jälkeen ole mitään uutta. Valmistui kappale toisensa jälkeen, ja juuri karnevaaliaikaan 1835, päälle päätteeksi vahvassa tunnelmassa ja omalaatuissa olosuhteissa. Myöhemmin annoin kappaleille otsikat ja nimesin kokonaisuuden Karnevaaliksi. Jos moni kohta siinä jotakuta viehättääkin, niin musiikilliset tunnelmat vaihtelevat liian nopeasti, jotta sitä voisi seurata kokonainen yleisö, joka ei halua hetki hetkeltä joutua hästityksi uuteen tunnelmaan. Kuten sanottu, tätä ei rakastettava ystäväni ollut ottanut huomioon. Niin antaumuksellisesti ja nerokkaasti kuin hän soittikin, se kosketti ehkä jotakuuta mutta ei koko yleisöä”. (*suom. JL, Musiikki 1/1997*)

Kaikenlaisiin jännitteisiin ja kitkoihin uskaltautuminen on luovuudelle ensiarvoisen tärkeää. Tällaista uskallusta ei Schumannilta puuttunut, ja seuraukset tunnetta. Hän liittyikin sankkaan joukkoon varhain loppuun palaneita, alle 50-vuotiaina menehtyneitä säveltäjiä, joiden ylle romanttinen marttyyriteilijan myytti yhä luo hohdettaan (Schubert, Weber, Mendelssohn, Chopin jne.).

Tekstikatkelmassa konkretisoitui yksi 1800-luvun säveltäjän ristiriita. Toisaalta intoimi, tunneherkkä subjektivisuus koettiin yhä keskeisemmäksi taiteelliseksi arvoksi. Toisaalta riippuvaisuus yhä laajemmasta keskiluokkaisesta yleisöpohjasta korostui perinteisten taiteentekijöiden (aristokratian ja kirkon) rappion syvetessä. Tekstin

jatkosta ilmenee, että samassa konsertissa Hillerin etydit ja *Hexameron*-muunnelmat saivat selkeästi lämpimämmän vastaanoton. Schumann kuitenkin kommentoi tilaisuutta viisaasti ja levollisesti. Hän ei mitenkään voi peittää tyytyväisyyttään siitä, että Lisztin veroinen taiteilija esitti Karnevaalin ”antaumuksellisesti ja nerokkaasti”. On kuin esityksen joka tapauksessa synnyttämä kirkas taiteellinen signaali olisi luonut aavistuksen 180 vuotta myöhemmästä tilanteesta. Laajempi yleisö on tällä välin siivistynyt aika tavalla, eikä täysipainoisen Karnevaali-esityksen kohdalla vastaanotto ole enää ongelma.

Teos on 21-osainen helminauha minuutin-parin kestoisia luonnekappaleita. Sellaisena se on yksi varhaisimpia ja vahvimpia esimerkkejä *Charackterstück*-lajin noususta romanttisen pianomusiikin polttopisteeseen, ohi perinteisen sonaatin ja taiturivariaatioiden. 25-vuotiaana Schumann oli käsvammaan vuoksi menettänyt mahdollisuutensa pianistin uraan. Tässä kriittisessä tilanteessa syntynyt Karnevaali sisältää paikoin varsin tiheää ja vaativaa klaverismia (*Paganini-intermezzo* ja *Reconnaissance*-osan repetitio-etydi). Kuitenkin teoksen maisema on sisäistyneempi ja avarampi kuin taiturivariaatioperinteessä, vaikka Asch-motiivin rikas käyttö musiikkiin muunnelmanomaisuutta luokin.

Osien nimet viittaavat lukuisiin joko todellisiin tai mielikuvituksesta ja tarinanperinteestä nouseviin henkilöähämmöihin. Musiikki on omakohtaista, katu-uskottavaa ja kipeääkin voimalla, jota aika ei pysty haalistamaan. Karnevaalissa on myös kaksi muotokuvaa säveltäjistä, Chopinista ja Paganinista. Taiteilijakollegoiden toiseuden kohtaaminen näin kunnioittavalla, herkällä tavalla kiteyttää Karnevaalin eetosta: mosaiikkimaisesti vaihtuvien identiteettien tanssinpyörettä, kuluneesta normatiivisuudesta vapautumista, näkemistä ja nähdynsi tulemistä. Teoksessa on myös kunnan karnevalisointia: *Eusebius*-osa päättyy toonikasoinnun epävakaimpaan muotoon, kvinttikäänökseen (luultavasti ensi kertaa musiikin historiassa) ja lopun ”marssi” on kolmijakoinen, vain pari esimerkkiä mainitakseni.

Jyrki Linjama

GABRIELA MONTERO – KOLME POINTTIA

• *Miten löysit musiikin?*

Kertoman mukaan äitini oli ostanut ensimmäisenä joulunani serkulleni lelupianon ja minulle nukan. En kuitenkaan välittänyt nukesta, joten mummoni vaatimuksesta tuo lelupiano päätyi minun pinnasänkyyni, vaikka olin vasta seitsemän kuukauden ikäinen. Aloin kuulemma tapailla sillä äitini minulle laulamia lauluja.

Musiikki on kieli, johon minulla on aina ollut pääsy omalla erityislaatuisella tavallani. En ole sillä tavalla opiskellut teoriaa tai harmoniaoppia, että voisin käyttää oikeaa terminologiaa analysoidakseni omia improvisaatioitani. Minulle musiikki on kieli, joka kohooa tyyllilajien määrittelyjen tai partituurin opiskelun yläpuolelle. Sävettäessäni tunnen hyvin fyysisesti, onko sanomassani järkeä vai ei ja haluavatko muut musiikkiani kuunnella.

• • *Pidät mielesi luovasti avoinna.*

Hamish Milne – opettajani Royal Academy of Musicissa – tapasi sanoa, että olen kuin villi hevonen, jonka pitäisi oppia kesyttämään mielensä. Uskon, että syvä ja eläimellinen suhteeni – yhteyteni – musiikkiin, on juuri se, joka lietsoo luovuuttani. Improvisoin harvoin muiden kanssa, mutta kun niin teen, joudun myöntämään, että minulla ei ole minkäänlaista karttaa tai musiikillista GPS:ää. En seuraa kaavoja tai ennalta määriteltä arkkitehtuuria.

• • • **Mitä improvisoidessasi mielessäsi tapahtuu?**

Itse asiassa puolisoni järjesti minut kerran Yhdysvalloissa Johns Hopkinsin sairaalaan tutkittavaksi selvittääkseen, mitä aivoissani tapahtuu improvisaation aikana. Paljastui, että nuoteista soittaessani aivoissani aktivoituivat samat alueet kuin muillakin muusikoilla. Mutta improvisaation aikana aivoissani ottikin ohjat ihan muu alue, näköaivokuori, jolloin normaalisti soittoon käytettävä alue vaipui ikään kuin horrokseen. Vaikka en soittaessani näe erityisiä maisemia, luon tavallaan musiikkia silmilläni. Sehän on aika kaunis tapa ajatella asiaa.

(Lainaukset ovat 29.1.2021 julkaistusta Aleksey Igudesmanin tekemästä Monteron haastattelusta.)

GABRIELA MONTERO

Arvosteluja ja artikkeleita venezuelalaisesta **Gabriela Monterosta** leimaavat toistuvat maininnat poikkeuksellisesta lahjakkuudesta ja suoranaisestä neroudesta pianismin saralla. Pianovirtuosoina hänellä on teräksistä iskuvoimaa ja höyhenenkeveitä sävyjä, tulkitsijana häntä kuvaillaan sekä temperamenttisen räiskähteleväksi että vangitsevan herkäksi. Monteron lahjat yltyvät myös uuden luomiseen, sillä hän kuuluu aikamme kärkinimiin improvisoijana.

Venezuelassa syntynyt Gabriela Montero soitti konserttodebyyttinsä 8-vuotiaana Caracasissa. Sieltä hän jatkoi opintojaan Yhdysvaltoihin ja lopulta Lontoon Royal Academy of Musiciin. Montero debytoi myös säveltäjänä vuonna 2011 sävelrunolla ExPatría, joka kuvaa ja kritisoi Venezuelan historiaan kuuluvia laittomuuksia ja väkivaltaa. Tämän jälkeen hän sävelsi ja kantaesitti pianokonserttonsa op.1 lisänimeltään Latinalaisamerikkalainen, joka on myös hänen viimeisimmällä albumillaan (2019).

Montero levyttää Orchid Classic -merkille ja hänet on palkittu useilla levypalkinnoilla (mm. Grammyllä). Hänen laaja diskografiansa sisältää omien sävellysten lisäksi mm. Rahmaninovin ja Ravelin pianokonsertot, Bachia improvisaation kera sekä mm. Skrjabin, Granadosta, Ginasteraa ja Fallaa.

Esiintyvänä taiteilijana Montero on aikamme kysytyimpiä konserttipianisteja; hän on kiertänyt kaikki ikonisimmat konserttipaikat, joista mainittakoon Wigmore Hall, Kennedy Center, Wienin Konzerthaus, Berliinin Philharmonie, Kölnin Philharmonie, Leipzigin Gewandhaus, Sydneyn oopperatalo, Amsterdamin Concertgebouw, Hong Kong City Hall sekä Edinburghin, Salzburgin, Lucernen, Ravinian, Saint-Denisin, Violon sur le Sablen, Rheingau, Ruhrin, Trondheimin, Bergenin ja Luganon musiikkifestivaalit. Montero on myös esiintynyt maailman johtavien sinfoniaorkesterien solistina niin Euroopassa, Amerikan mantereilla, Aasiassa kuin Australiassakin. Näistä mainittakoon Wienin, Rotterdamin, Dresdenin ja Oslon Radio-orkesterit, Alankomaiden Radion filharmoninen orkesteri sekä Wienin, Toronton, Houstonin, Baltimoden, Lucernen, Barcelonan ja Sydneyn sinfoniaorkesterit ja Gewandhausorchester Leipzig.

Montero on käyttänyt julkisuuttaan ihmisoikeuksien puolesta puhumiseen kansainvälisillä foorumeilla, mistä Amnesty International palkitsi hänet arvonimellä vuonna 2015. Gabriela Montero esiintyi pianistina presidentti Barack Obaman virkaan astettajaisissa vuonna 2008 Yo-Yo Man ja Itzhak Perlmanin kanssa.

EERIK OHTAMAA

URKUVARTIT

TO 3.8. KLO 12 · VILPPULAN KIRKKO

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685–1750)

Preludi e-molli BWV 548/I

Clavierübung III: 4 Duettoa

e-molli BWV 802

F-duuri BWV 803

G-duuri BWV 804

a-molli BWV 805

Fuuga e-molli BWV 548/II

PE 4.8. KLO 12 · MÄNTÄN KIRKKO

CHARLES TOURNEMIRE (1870–1939)

Triple Choral op. 41

Suite de morceaux op. 19

III Toccata

TAIDEMESSU

SU 6.8. KLO 10 · MÄNTÄN KIRKKO

*Yhteistyössä Mänttä-Vilppulan seurakunnan
ja Mäntän kuvataideviikkojen kanssa.*

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy.

Eerik Ohtamaa (s. 2001) on nuori urkuri Kiimingistä, Oulusta. Hän varttui nuoruutensa opiskellen pianon- sekä urkujensoittoa Oulun konservatoriossa. Syksystä 2021 alkaen hän on opiskellut urkujensoittoa Helsingin Sibelius-Akatemiassa solistisella linjalla Ville Urposen johdolla. Ohessa hän opiskelee myös cembalonsoittoa opettajanaan Elina Mustonen. Ohtamaa suorittaa urkujensoiton B-tutkinnon keväällä 2023 ja täydentää opintojaan aktiivisesti kotimaisilla sekä ulkomaisilla mestarikursseilla.

Ohtamaa esiintyi ensimmäisessä omassa konsertissaan 15-vuotiaana vuonna 2016. Soolokonsertteja on sittemmin kertynyt lukuisia ja hän on esiintynyt mm. Haukiputaan urkumaratonissa, Kokkolan Urkusafarilla sekä Uuden musiikin lokakuu -festivaalilla Oulussa. Ohtamaa on soittanut lukuisissa eri kokoonpanoissa uruilla, pianolla ja cembalolla sekä tehnyt yhteistyötä monien kuorojen kanssa. Vuonna 2023 hän esiintyy Mäntän Musiikkijuhlien lisäksi mm. Utsjoella ja Helsingissä.

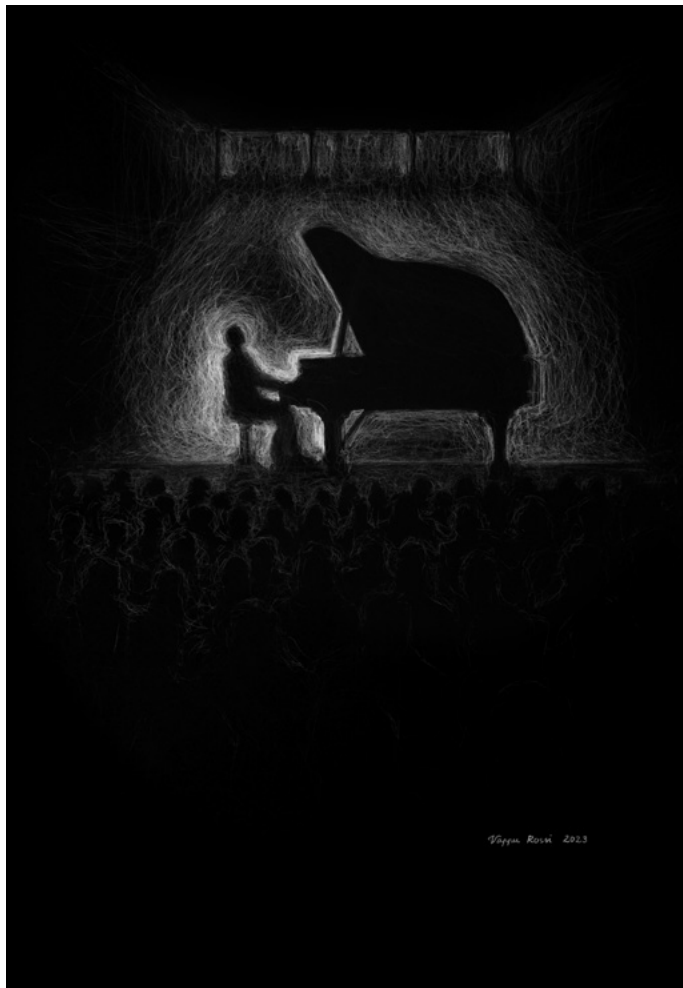
RADION
SINFONIAORKESTERI

**KAUDEN
2023-2024
OHJELMA ON
JULKISTETTU**

yle.fi/rso

**TILAA
KAUSIESITE**

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLIEN VISUAALINEN ILME POHJAUTUU VUONNA 2023 VAPPU ROSSIN TEOKSEEN

Mäntän Musiikkijuhlia varten taiteilija on toteuttanut teoksen, jossa kehräävä viivojen kudelman piirtää esiin valoa. Väreilevän viivamassan voi nähdä kuvaavan myös musiikkia, joka virtaa flyygelistä tilaan ja täyttää ilman pianistin ja yleisön välissä. Tila on viitteellisesti tunnistettavissa Göstan Kivijärvi-saliksi. Teos on toteutettu mustalle paperille valkoisella värikynällä, originaalipiirustuksen koko on 70 cm x 50 cm.

Vappu Rossi (s. 1976 Joensuu) on helsinkiläinen kuva- ja mediataiteilija. Hänet tunnetaan suurikokoisista kasvo- ja liiketutkimuksistaan sekä herkän vangitsevista tanssija- ja muusikkokuvistaan. Rossi on profiloitunut ennen kaikkea mestarillisena piirtäjänä, mutta hänen tuotantoonsa kuuluu myös animaatioita, installaatioita, maalauksia, valokaappeja ja grafiikkaa. Rossin teoksia on ollut esillä gallerioissa, museoissa ja festivaaleilla ympäri maailman 1990-luvun lopulta lähtien. Taiteilijantyönsä ohella hän toimii Helsingin yliopiston Piirustussalin piirustusmestarina.

www.vappurossi.fi

KMarket

RUOKAPALETTI
MUSTALAHTI
LÄNSI-KOSKELA

Ossi Tanner Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-salissa (2022). © Ville Hautakangas

Mäntän Musiikkijuhlilla vuonna 2022 esiintynyt Ossi Tanner.

© Ville Hautakangas

KONSERTTILIPUN OSTANEILLE SÄHKÖAUTON LATAUSASEMA VELOITUKSETTA

Autokeskus Tampere tarjoaa Mäntän Musiikkijuhlien lipun ostaneille sähköauton kotilatausaseman uuden BMW:n oston yhteydessä. Latausasema mahdollistaa tehokkaan, helpon ja turvallisen tavan ladata kotona sähköautoja ja plug-in hybridejä.

Etu on voimassa vuoden 2023 loppuun Autokeskukse-
sa. Koskee uusia tilaussopimuksia.

AUTOKESKUS

*Kesähetkiä
Keuruulla!*

VISIT
KEURUU

  visitkeuruu

#visitkeuruu

Majoitus • Tanssit • Teatteri
Kylpylä • Ravintola

KEURUSSELKÄ
HOTEL

Majoitus
alk. **109€**
/2hh

Keurusseläntie 134, KEURUU
014 3611 000 / myynti@hotelkeurusselka.fi

www.hotelkeurusselka.fi

Kaksi historiallista kohdettamme
tarjoavat majoitusta, makuja
sekä pitopaikan ikimuistoisille
juhlille ja kokouksille.

MÄNTÄNKLUBI
Clubhotel

HONKAHOVI
Artshotel

*Taiteellinen
tarjous*
alk. **159€**/2hh

*sis. majoitus economy-huoneissa, aamiaiset
ja Mänttä-kortti: sisäänpääsy Serlachius
-museoihin, Kuvataiteiviikoille
ja Kuvataiteen valtakunta
-näyttelyyn.*

p. 03 4745 900 | info@klubin.fi
Mäntän Klubi Tehtaankatu 33, Mänttä
Honkahovi Johtokunnantie, Mänttä

www.klubin.fi

Teatterikesä

Teatterikesä

tampereen

TEATTERIKESÄ

tampere theatre festival
7.-13.8.2023

TEATTERIKESA.FI

Farkkujen erikoisliike
ROLLARI

Ratakatu 6, 35800 MÄNTTÄ, p. 03 474 8581

Avoinna

ma-pe 10.00-17.00, la 10.00-13.00

Itätorikatu 10, 35800 Mänttä

☎ 03- 474 7326

ma-pe 9-18, la 9-14, su 11-14

www.mantanapteekki.fi

 Löydät meidät myös Facebookista!

Mäntänvuoren huipulla
palvelee uniikki
Viinitupa Vuorenmaja!

- Pienten tilojen **LAATUVIINEJÄ** & eurooppalaisen keittiön **HERKKUJA**
- Kotimaisia **PIENPANIMOTUOTTEITA** & ulkomaisia erikoisuuksia
- Tilauksesta mm. Raclettea & Fondueta
- **SCHNITZEL**-torstait
- Perjantai-**PRUUVIT**

PALVELEMME:

29.4.-4.6. ja 14.8.-3.9.2023
to-pe 16-22, la 12-23, su 12-19

KESÄSESONKI 5.6. - 13.8.2023
ma-pe 16-22, la 12-23, su 12-19

Muina aikoina tilauksesta ryhmille

Vuorentie 70, 35820 Mänttä

Puh. 03-389 1616 • info@vuorenmaja.fi

www.vuorenmaja.fi

**Varaa Paviljonki
kesän tapahtumiin!**

Myös kenttien varaus netistä.

**MÄNTÄN
TENNISPAVILJONKI** www.tennispaviljonki.fi

Pia´n kukka- ja hautauspalvelu

Tunteella ja
taidolla

03-4747633 050-5210704

Länsitorikatu 7 35800 Mänttä

piankukkapuoti@phpoint.fi

piankukkapuoti.fi

Sydämellistä palvelua
viimeiselle matkalle

- Cafe
- Hampurilaisbaari
- Veikkaus
- Autom.
- AD-auto-
korjaamo
- Pikapesu

Neste Mänttä PLUSSA ostoksisiasi

Pieskantie 2, Mänttä, puh. 03-474 2876

Avoinna: ma - pe 6.30 - 20, la 8 - 18, su 9 - 18

Paperplast

TERVEYDENHUOLLON, HOIVATYÖN JA PUHTAANAPIDON VERKKOKAUPPA
AMMATTILAISILLE JA KULUTTAJILLE:

WWW.PAPERPLAST.FI

**XXVII MÄNTÄN
KUVATAIDEVIIKOT**
PUUN TAKAA 11.6–31.8.2023
Kuraattorit **Minna Suoniemi & Petri Ala-Maunus**

Mukana 36 taiteilijaa / taiteilijaryhmää.
Avoinna joka päivä 11.6–31.8. (myös juhannuksena) klo 10–18.

Mäntän kuvataideviikot
Pekilo, Tehtaankatu 21, 35800 Mänttä
info@kuvataideviikot.fi • +358 (0)44 259 9194
Ennakkoliput kuvataideviikot.johku.com

#kuvataideviikot
www.kuvataideviikot.fi

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

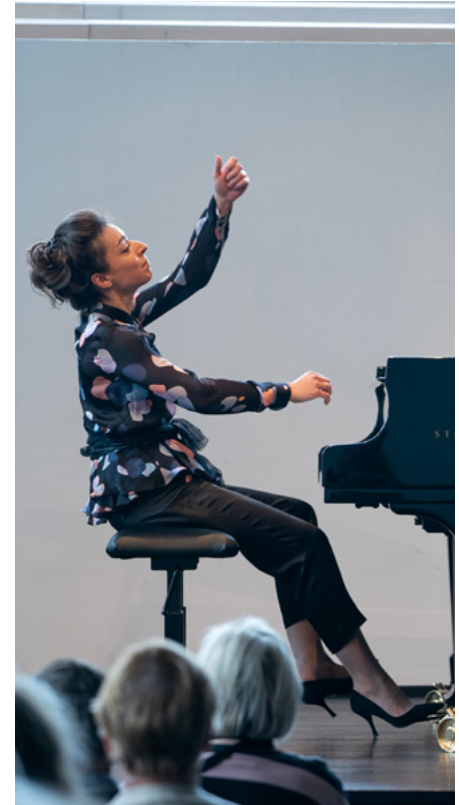
MUSIIKKIA SILMILLE!

OPTIKKO OPTIKKO

- MÄNTTÄ, Itätorikatu 6 (03) 474 7438
- JÄMSÄ, Säterintie I (014) 718 123

www.optikkopiila.fi

Yulianna Avdeeva Serlachius-museo Göstan Kivijärvisalissa (2022). © Ville Hautakangas

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLIEN TAITEILIJAT 1999–2023

PIANO

- Joonas Ahonen 2004–2006
Hannu Alasaarela 2018
Ahti Alavillamo 2022
Yulianna Avdeeva 2022
Sergei Babayan 2018
Jean-Efflam Bavouzet 2023
Boris Berman 2016
Gergely Bogányi 1999–2000, 2003
Geoffrey Bursleson 2019
Seong-Jin Cho 2022
Ran Dank 2004–2008, 2010–2011, 2013, 2016
Jeremy Denk 2018
Terhi Dostal 1999
Barry Douglas 2015
Severin von Eckardstein 2012–2013, 2017
Samuel Eriksson 2017
Paula Ernesaks 2014
Ásta Dóra Finnsdóttir 2019
Mei Yi Foo 2011–2012
Sonja Fräki 1999–2006, 2008–2011, 2018
Anlan Fu 2017
Boris Giltburg 2023
Saskia Giorgini 2021, 2022
Richard Goode 2017
Anna Granik 1999
Folke Gräsbeck 2018
Roope Gröndahl 2008
Andreas Haefliger 2021
Marc-André Hamelin 2013, 2019
Tuija Hakkila 2019, 2021
Bishara Haroni 2012
Eero Heinonen 2015, 2017
Angela Hewitt 2015, 2022
Marko Hilpo 2007–2011
Eero Hämeenniemi 2015, 2017
- Antti Hotti 1999–2003, 2005, 2008
Tuula Hällström 2004, 2010
Maria Hämäläinen 2014
Alicia Ibañez-Resjan 2015
Ahti Ihonen 2022
Vaino Jalkanen 2008–2009
Richard Hyung-Ki Joo 2008
Paavali Jumppanen 2001, 2006, 2015, 2019
Carlos Juris 2009
Hamsa Juris 2009
Age Juurikas 2021
Antti Kaihola 2005
Jeneba Kanneh-Mason 2023
Salla Karakorpi 2016
Tiina Karakorpi 2000
Cyprien Katsaris 2008–2009, 2012
Sofia Khvichia 2021
Teppo Koivisto 1999, 2002, 2005
Yaron Kohlberg 2009, 2012
Anna Kondracka 2001
Denis Kozhukhin 2010
Emanuel Krasovsky 2011–2012
Jonas Kukkonen 2001
Tuomas Kyyhkynen 2005, 2014
Eveliina Kytömäki 2017
Kiku Kämäläinen 2016
Heini Kärkkäinen 2009
Matilda Kärkkäinen 2006–2010, 2012
Anna Laakso 2002
Juhani Lagerspetz 2011, 2015, 2023
Jenni Lappalainen 2017
Soyeon Kate Lee 2010–2011, 2013, 2016
Elisabeth Leonskaja 2016
Silja Levander 2019
Igor Levit 2008
Paul Lewis 2014, 2023
- Ilona Liiman 2019
Tähe-Lee Liiv 2019
Kirmo Lintinen 2003
Hui-Ying Liu-Tawaststjerna 2009
Mikael Loponen 2018, 2023
Liisa Malmivaara 2004
Eero Manninen 2009
Risto-Matti Marin 2004–2013, 2015, 2017, 2019
Ville Matvejeff 2007
Anton Mejias 2016, 2017
Mackenzie Melemed 2018, 2021
Mikko Merjanen 2002
Janne Mertanen 2016
Laura Mikkola 2002, 2014
Dirk Mommertz 2004–2005, 2007–2008, 2010, 2012
Gabriela Montero 2023
David Munk-Nielsen 2022
Marko Mustonen 2004, 2006, 2008
Olli Mustonen 2011, 2017, 2022
Kanakano Nakagawa 2002
Arttu Nevala 2018
Tuomas Nikkanen 2000
Kaika Niskakangas 2023
Kiia Nordlund 2021
Jukka Nykänen 1999–2003, 2007, 2009–2010, 2013–2015, 2017
Janne Oksanen 2021
Ella Oksava 2022
Arttu Ollikainen 2023
Leevi Ollila 2017
Uki Ovaskainen 2000
Viktoriya Papayani 2019
Piotr Pawlak 2023
Tarmo Peltokoski 2015
Johannes Piirto 2008, 2014
- Joonas Pohjonen 1999
Juho Pohjonen 2005
Niklas Pokki 1999–2013, 2017, 2019, 2022
Oleg Poliansky 2001
Tiffany Poon 2023
Sofia Pätälä 2017
Matti Raekallio 1999, 2012
Vilina Rainisto 2021, 2023
Beatrice Rana 2019
Martti Ranta 2016
Iiro Rantala 2002, 2004, 2010, 2016
Valeria Resjan 2000–2003, 2005–2011, 2013
Jarkko Riihimäki 1999–2003, 2005–2008, 2011, 2013–2014
Jerome Rose 2013
Karoliina Ruhno 2014
Niilo Ruotsala 2019
Heta Räisänen 2015
Mika Rännäli 2003
Seppo Salovius 2009
Shir Semmel 2012
Akiko Sigfridsson 2003
Henri Sigfridsson 2002–2004, 2006–2011, 2013, 2017, 2021
Ellen Simos 2019
Antti Siirala 2000–2004, 2006, 2008, 2011, 2013, 2021
Kuisma Sippola 2015
Visa Sippola 2008
Liisa Smolander 2017, 2023
Sofia Stasevska 2016
Fanny Söderström 2017, 2019
Lenni-Kalle Taipale 1999
Norie Takahashi 2008–2009
Imri Talgam 2013
Ossi Tanner 2014, 2016, 2022

Erik T. Tawaststjerna 2009
Alina Tikhomirova 2016
Kalle Toivio 1999–2003, 2007–2008, 2019
Tuomas Turriago 2000–2005, 2007–2008, 2010
Fredrik Ullén 2014
Robert Utter 1999–2001, 2003, 2008
Joonas Uusitalo 2018
Mirka Viitala 1999–2005, 2008–2009, 2012
Anna Vinnitskaya 2014
Maija Väisänen 2008
Ashley Wass 2001
Alekssei Zaitsev 2014
FORTEPIANO
Tuija Hakki 2021
Jerry Jantunen 2003
Anna Kuvaja 2017
Eveliina Kytömäki 2017
CEMBALO JA KLAVIKORDI
Aapo Häkkinen 2003
VIOLA ORGANISTA
Slawomir Zubrzycki 2014
KANTELE
Ida Elina 2021
HARMONI
Ville Urponen 2015
URUT
Tiina Ilonen 2014
Kalevi Kiviniemi 2005–2006
Martti Laitinen 2015
Jan Lehtola 2003–2004, 2009
Eerik Ohtamaa 2023
Olli Saari 2019, 2021
Arttu Selonen 2022
Kalle Toivio 2017, 2019
Ville Urponen 2007, 2010, 2015
Irina Vavilova 2016
Anna-Maija Virtanen 2015
Aleksanteri Wallius 2018

VIULU
Kalevi Aho 2003
Amanda Ernesaks 2021
Erika Geldsetzer 2004–2005, 2007–2008,
2010, 2012
Esa Heikkilä 2003
Siljamari Heikinheimo 2016
Adrian Ibáñez 2002
Aleksy Igudesman 2008
Pietari Inkinen 2007
Katinka Korkeala 1999
Jaakko Kuusisto 2003
Pekka Kuusisto 1999, 2005
Matilda Kärkkäinen 2009
Kukka Lehto 2011
Maija Linkola 2002
Janne Malmivaara 2010
Janne Nisonen 2009
Terhi Paldanius 2018
Minna Pensola 2001–2009
Tami Pohjola 2016
Krista Pyykönen 2015–2017
Linda Suolahti 2021
Gábor Szabó 1999
Réka Szilvay 2000
Antti Tikkanen 2000–2009
Jukka Untamala 2009, 2018
Kasmir Uusitalo 2016
Vera Vaidman 2011–2013
ALTOVIULU
Sascha Frömbing 2004–2005, 2007–2008,
2010, 2012
Anna Gribajcevic 2003
Atte Kilpeläinen 2007–2008
Mari Majjala 2003
Eriikka Nylund 2000–2006
Riina Piirilä 2016
Krista Pyykönen 2015

Kristian Sallinen 2021
Ulla Soinin 2009
Jussi Tuhkanen 2018
Vera Vaidman 2011, 2013
SELLO
Tibor Bogányi 1999
Robert Cohen 2009
Sarah Devoyon 2019, 2021, 2022
Tomas Djupsjöbacka 2000–2008
Alexander Gebert 2010
Konstantin Heidrich 2004–2005, 2007–2008,
2010, 2012
Markus Hohti 2001, 2003, 2005, 2009
Maija Juuti 2000
Petja Kainulainen 2018
Tatu Kauppinen 2021
Sampo Korkeala 2002
Anton Kukkonen 2000
Joel Laakso 1999–2000
Ilkka Pälli 2003
Martti Rousi 2007
Senja Rummukainen 2016, 2019
Seeli Toivio 1999–2003
Timo-Veikko Valve 2000–2002, 2004
Tuomas Ylinen 2007
KONTRABASSO
Ville Väättäinen 1999–2003
Hannu Rantanen 2011
SÄHKÖKANTELE
Ida Elina 2021
HUILU
Lauri Toivio 1999–2003
KLARINETTI
Asko Heiskanen 2000–2003
Csaba Klenyán 1999
FAGOTTI
Bence Bogányi 2010
Janne Pulkkinen 2002–2003

Otto Virtanen 2002
ENGLANNITORVI
Aale Lindgren 2015
TRUMPETTI
Aki Välimäki 2006
SAKSOFONI
Joonatan Rautiola 2009
Kari Ruskeepää 2003
Olli-Pekka Tuomiso 2007
SÄHKÖKITARA
Marzi Nyman 1999, 2002
LYÖMÄSOITTIMET
Zarkus Poussa 2006
Kaisa Tuppurainen 2001
HARMONIKKA
Susanne Kujala 2001–2003
Veli Kujala 1999–2003, 2005, 2011
Kaisa Kujanpää 2018
Janne Rättyä 2010
Janne Valkeajoki 2014
LAULU
Ian Bostridge 2021, 2022
Jouni Bäckström 2017
Petri Bäckström 2013, 2017
Niall Chorell 2001
Ida Elina 2021
Anu Hostikka 2010, 2014
Juha Hostikka 1999, 2001, 2010, 2014
Johanna Iivanainen 2002
Osmo Ikonen 2010
Helena Juntunen 2011, 2015
Anna-Kristiina Kaappola 2007
Arttu Kataja 2001
Anna-Mari Kähärä 2005
Annika Leino 2016
Eva Louhivuori 2010
Tuula Paavola 2001
Mari Palo 2005

Jarkko Riihimäki 1999–2003, 2005–2008, 2011
Johanna Rusanen 2018
Petteri Salomaa 2010
Ville Salonen 2014
Markus Schwartz 2004
Laura Sippola 2018
Riikka Sirén 2004
Kirsi Tikka 1999–2001
Elli Vallinoja 2013–2014
Herman Wallén 2002, 2004, 2007, 2009
KAPELLIMESTARIT
Lauri Ahokas 2021
Esa Heikkilä 2005–2006
Eva Ollikainen 2004
Sakari Oramo 2016
Dmitri Slobodeniouk 2001
Jani Telaranta 2001
Osmo Vänskä 2003
SÄVELTÄJÄT
Kalevi Aho 2003, 2009, 2018
Ignacio Brasa 2015
Alex Freeman 2010
Christian Holmqvist 2005
Eero Hämeenniemi 2015, 2017
Lauri Kilpiö 2001, 2021
Tonu Korvits 2005
Massimo Lauricella 2015
Chia-Ying Lin 2016
Tapani Lämsä 2021
Juho Miettinen 2005
Jukka Nykänen 2001–2002, 2007, 2013
Tarmo Peltokoski 2015, 2021
Johannes Piirto 2008
Uljas Pulkkis 2001
Ville Raasakka 2013
Robert Ruohola 2022
Olli Saari 2019
Camille Saint-Saëns 2019

Osmo Tapio Riihala 2009, 2012
Lauri Toivio 1999–2002, 2005, 2019
Tuomas Turriago 2002, 2004, 2007, 2010
Matthew Whittall 2005, 2009
YHTYEET
Artende-kvartetti 2013
Kamariorkesteri Avanti! 2021
Borea-kvartetti 2016
Bravade-nokkahuilukvartetti 2015
Dallapé-orkesteri 2012
Fauré-kvartetti 2004–2005, 2007–2008,
2010, 2012
Igudesman & Joo 2008
Kamus-kvartetti 2018
Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri 2016
M.A. Numminen yhteineen 2007
Meta4 2001–2008
Mikkelin kaupunginorkesteri 2004–2005
PianoDesperados 2018
Seele-kvartetti 2021
SimosSisters 2019, 2021
Sinfonia Lahti Chamber Ensemble 2003
Total Cello Ensemble 2019
Trio Forrester 2002, 2004
Vox Artis -kamariorkesteri 2006
NÄYTELIIJÄT
Pia Kalenius 2017
Anna Paavilainen 2013
Viktoriya Papayani 2019
Improvisaatioteatteri Stella Polaris 2009
LUENNOITSIJAT
Boris Berman 2016
Folke Gräsbeck 2018
Ari Helander 2019, 2021
Eero Hämeenniemi 2015
Niklas Pokki 2013, 2017
Fredrik Ullén 2014

David Munk-Nielsen Serlachius-museo Göstan Kivijärvi-salissa (2022).

© Ville Hautakangas

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLIEN TUKI RY

Mäntän Musiikkijuhlien Tuki on mänttävilppulalainen konserttiyhdistys, jonka päätehtävänä on järjestää vuosittain kansainvälinen pianofestivaali. Yhdistyksen jäsenenä voit vaikuttaa juhlien päätöksentekoon ja henkilövalintoihin.

Yhdistyksen jäsenenä saat festivaalin konserttiliput ja muut tuotteet jäsenhinnoin. Musiikkijuhlien ohjelmakirja postitetaan veloituksetta kotiosoitteeseesi. Lisäksi saat kaksi ilmaislippua jäsenkonsertteihin.

Jäsenasioissa ota yhteyttä Mäntän Musiikkijuhlien toimistoon:
info@manttamusicalfestival.fi

Jäsenmaksut:

Henkilöjäsen 30 €

Kannattava henkilöjäsen 50 €

Yhteisöjäsen 675 €

Kannattava yhteisöjäsen 1 000 €

HALLITUS • BOARD

Pekka Hako
Puheenjohtaja / Chairman

Erkki Korhonen
Varapuheenjohtaja / Vice Chairman

Liisa Ketomäki
Jäsen / Member

Jaana Luuppala
Jäsen / Member

Niklas Pokki
Jäsen / Member

Päivi Viherkoski
Jäsen / Member

Anna Krohn
Sihteeri / Secretary

HENKILÖSTÖ • PERSONNEL

Niklas Pokki
Taiteellinen johtaja / Artistic Director

Anni Pokki
Toiminnanjohtaja / Executive Director

Hasten Solstrand
Tuottaja / Producer

Mirva Helske
Tuottaja / Producer

Rebekka Angervo
*Mestarikurssisihteeri /
Master Class Secretary*

Jaakko Karppinen
Tekninen tuki / Technical Support

Harri Mikkola
Virittäjä / Tuner

Harri Lehtonen
Virittäjä / Tuner

Ville Hautakangas
Valokuvaaja / Photographer

Kaisa Niiranen
Graafikko / Graphic Designer

XXIV MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLAT • OHJELMAKIRJA

Julkaisija ja kustantaja:
Mäntän Musiikkijuhlien tuki ry /
Gösta Serlachiuksen taidesäätiö

Päätoimittaja:
Hasten Solstrand

Toimituspäällikkö:
Mirva Helske

Toimitus:
Hasten Solstrand
Mirva Helske
Pekka Hako
Sonja Fräki
Rebekka Angervo
Anni Pokki
Niklas Pokki
Jaani Länsiö
Paavali Jumppanen
Jyrki Linjama
Lotta Emanuelsson
Alexandre Devoyon

Taitto ja ulkoasu: Kaisa Niiranen
Paino: PK-Paino Oy, Tampere

Valkokuvat:
Ville Hautakangas
Mäntän Musiikkijuhlien arkisto
Gösta Serlachiuksen taidesäätiö

Mäntän Musiikkijuhlat 2023 ohjelmakirja
ISSN 1799-7720
ISBN 978-952-7017-30-2
Serlachius-museoiden julkaisuja 92
Serlachius Museums' Publications 92

Gösta Serlachiuksen taidesäätiö
Mänttä 2023

Kaikki oikeudet pidätetään.
© Mäntän Musiikkijuhlat 2023

TOIMISTO • FESTIVAL OFFICE

Virkamiehenkatu 4, 35800 Mänttä • Puh. +358 45 6360 560 (Anni Pokki)
info@manttamusicalfestival.fi • www.manttamusicalfestival.fi
www.facebook.com/manttamusicalfestival
www.instagram.com/manttamusicalfestival

Mäntän Tilausliikenne

Kysy tarjous kuljetuksesta! p. 0400 742743
mantantilausliikenne.fi

YHTEISTYÖSSÄ • IN COOPERATION

EUROPE FOR FESTIVALS
FESTIVALS FOR EUROPE
EFFE LABEL 2022-2023

STEINWAY PIANO GALLERY
HELSINKI

MÄNTTÄ-VILPPULA
TAIDEKAUPUNKI

SERLACHIUS
museot

AUTOKESKUS

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

FONDEN
RAHASTO

MÄNTTÄ-VILPPULAN
SEURAKUNTA

Finland
Festivals

Katso koko aikataulu
See the whole timetable
>> serlachius.fi

SERLACHIUS
museot

Lähde päivaretkelle taiteen ja historian pariin **SERLACHIUS-BUSSILLA TAMPEREELTA SUORAAN MUSEOIHIN MÄNTTÄÄN!**

1.6.–31.8. JOKA PÄIVÄ, 1.9.–31.5. TI–SU

TAMPERE

Linja-autoasema	lähtee	saapuu
Rautatieasema, pääovi	10.50	18.50
	11.05	18.45

MÄNTTÄ

Serlachius-museo Gösta	saapuu	lähtee
Serlachius-museo Gustaf	12.20	17.20
	12.30	17.30

Samalla lipulla pääset liikkumaan Mäntässä kohteesta toiseen!

- > Edestakainen bussimatka Tampereelta maksaa 25 €.
- > Edestakainen lippu oikeuttaa 5 € alennukseen museon normaalihintaisesta (10 €) pääsylipusta.
- > Bussi ei aja seuraavina päivinä: pitkäperjantai, itsenäisyyspäivä 6.12., jouluaatto 24.12., joulupäivä 25.12. ja uudenvuodenaatto 31.12.

Set off on a day trip to enjoy art and history **THE SERLACHIUS SHUTTLE BUS FROM TAMPERE TO THE MUSEUMS IN MÄNTTÄ!**

1 JUN–31 AUG DAILY, 1 SEP–31 MAY TUE–SUN

TAMPERE

Bus station	departure	return
Railway station, main entry	10.50 am	6.50 pm
	11.05 am	6.45 pm

MÄNTTÄ

Serlachius Museum Gösta	arrival	departure
Serlachius Museum Gustaf	12.20 pm	5.20 pm
	12.30 pm	5.30 pm

The ticket entitles you to transportation in Mänttä!

- > A return ticket from Tampere € 25.
- > A return ticket entitles to a € 5 discount on the normal entrance fee (€ 10) of the museum.
- > The bus does not run on the following days: Good Friday, Finnish Independence Day 6 Dec, Christmas Eve 24 Dec, Christmas Day 25 Dec as well as New Year's Eve 31 Dec.

Mäntän Musiikkijuhlien henkilökuntaa vuodelta 2022. © Ville Hautakangas

KIITOKSET

Gösta Serlachiuksen taidesäätiö
Serlachius museoiden henkilökunta
R. Erik ja Bror Serlachiuksen säätiö
Iris Mäkinen ja Mäntän Klubin henkilökunta
Pasi Ruuni ja Ykkösmiehet
Kaja Jantsikene

Juhani Alanen
Aila ja Vilma Metsälä
Esa Lehtovaara
Saana Helin
Miska Siilasvuo ja Mäntän Valo
Merikanto-opiston väki
KMOV-turvapalveluiden väki
Kaupungin laitostyöntekijät

Tero Rönni ja Mäntän Tilausliikenne
Alexandre Devoyon
Mäntän Musiikkijuhlien talkoolaiset

KOE LAAJA BMW-SÄHKÖAUTO JA HYBRIDIMALLISTO.

Mäntän Musiikkijuhlia tukemassa
Autokeskus Tampere ja BMW.

AUTOKESKUS

Hatanpään valtatie 44, Tampere

MÄNTÄN
MUSIIKKIJUHLAT
XXIV MÄNTTÄ MUSIC FESTIVAL
www.mantanmusiikkijuhlat.fi

